

ОСВІТНІЙ ФОКУС

Електронне видання комунальної
установи Хмельницької міської ради
“Центр професійного розвитку
педагогічних працівників”

№ 4 (44) 2026 СПЕЦВИПУСК

ЗМІСТ НОМЕРА

- 04 НАША КОМАНДА**
- 05 ХУДОЖНЬО - ЕСТЕТИЧНИЙ
ВІДДІЛ ХМЕЛЬНИЦЬКОГО
ПАЛАЦУ ТВОРЧОСТІ ДІТЕЙ ТА
ЮНАЦТВА**
- 06 ОЛЬГА ПИЛИПЧУК, ЗАВІДУВАЧ
ХУДОЖНЬО - ЕСТЕТИЧНОГО
ВІДДІЛУ ХПТДЮ**
Очима мами та педагога: як
знайти «свого» наставника
для дитини
- 09 ГАЛИНА ДУМАНСЬКА**
Методична робота як чинник
підвищення якості
музично-виконавської освіти
- 12 ОЛЬГА ПИЛИПЧУК,
НАТАЛІЯ ГЕРАСИМОВА**
Інтерактивна програма «Свято
юного музиканта»
Творчий проєкт педагогів
художньо-естетичного відділу
- 17 НАТАЛІЯ ГЕРАСИМОВА**
Музичний лекторій
«Педагоги для дітей»
Лекція-концерт
«Єдина Україна – наша
рідна Батьківщина»
- 22 НАТАЛІЯ ЛІЩУК**
«Вийди, вийди, Іванку» - робота
над твором: вивчення вокальних
парцій, текст, дикція, дихання
- 26 НАДІЯ ТОПОЛЬНИЦЬКА**
Будьмо знайомі! Гурток
театрального мистецтва «Stars»
- 28 МИКОЛА ВОЛОЩУК**
Розвиток вправності лівої руки
- 30 НАТАЛІЯ РУДЬ**
Робота над базовими вправами
для розігріву м'язів тіла та
психологічного розслаблення і
поєднання їх із співом
- 33 НАТАЛІЯ РУДЬ**
Чарівні звуки осіннього джазу
- 39 ТЕТЯНА КОВАЛЬОВА**
Робота над основами постановки
при грі на скрипці
- 41 ЮРІЙ ДАНИЛЬЧУК**
Вивчення ритмів різних жанрів.
Розбір ритму на ударній установці

**43 ВІДЕОПРОЄКТ
«СПІВАЙ, МОЯ
БАНДУРО, СПІВАЙ!»**

**47 ТВОРЧИЙ ПРОЄКТ
«НЕСИ, ГАЗДО, ДІДУХ В
ХАТУ...»**

**53 НАШИМ МАЙБУТНІМ
СПІВАВТОРАМ**

НАША КОМАНДА

- Людмила Білоус — керівник гуртків «Музичний інструмент скрипка» та «Ансамбль скрипалів».
- Микола Волощук — керівник гуртків «Музичний інструмент гітара» та «Інструментальний ансамбль».
- Наталія Герасімова — керівник гуртків «Сольфеджіо» та «Музична література».
- Юрій Данильчук — керівник гуртків «Ударні інструменти» та «Естрадно-інструментальний ансамбль».
- Юрій Довгалюк — керівник гуртка «Музичний інструмент шестиструнна гітара».
- Олена Казімірова — керівник Народного художнього колективу театру естрадної пісні «Злагода».
- Наталія Карпюк — керівник гуртків «Музичний інструмент сопілка» та «Ансамбль сопілкарів».
- Тетяна Ковальова — керівник гуртка «Музичний інструмент скрипка».
- Лариса Константинова — керівник гуртка «Музичний інструмент фортепіано».
- Наталія Ліщук — керівник гуртка фольклорного мистецтва «Дивокрай».
- Галина Однолєтко — керівник гуртка «Музичний інструмент фортепіано».
- Людмила Потапова — керівник гуртка театрального мистецтва «Весельчата».
- Наталія Рудь — керівник Народного художнього колективу хору «Тоніка».
- Надія Топольницька — керівник гуртка театрального мистецтва «Stars».
- Любов Філіпчук — керівник Зразкового художнього колективу гуртка культури мови та спілкування «Дивограй»
- Альона Мілевська - керівник гуртка «Музичний інструмент бандура»

ХУДОЖНЬО - ЕСТЕТИЧНИЙ ВІДДІЛ ХМЕЛЬНИЦЬКОГО ПАЛАЦУ ТВОРЧОСТІ ДІТЕЙ ТА ЮНАЦТВА

- «Музичний інструмент скрипка»
- «Ансамбль скрипалів»
- «Музичний інструмент гітара»
- «Інструментальний ансамбль»
- «Сольфеджіо»
- «Музична література»
- «Ударні інструменти»
- «Естрадно-інструментальний ансамбль»
- «Музичний інструмент шестиструнна гітара»
- Народний художній колектив театр естрадної пісні «Злагода»
- «Музичний інструмент сопілка»
- «Ансамбль сопілкарів»
- «Музичний інструмент фортепіано»
- «Дивокрай» (фольклорний гурток)
- Народний художній колектив хор «Тоніка»
- «Весельчата» (гурток театрального мистецтва)
- «Stars» (гурток театрального мистецтва)
- Зразковий художній колектив гуртка культури мови та спілкування «Дивограй»
- «Музичний інструмент бандура»

ОЧИМА МАМИ ТА ПЕДАГОГА: ЯК ЗНАЙТИ «СВОГО» НАСТАВНИКА ДЛЯ ДИТИНИ

Ольга ПИЛИПЧУК,
завідувач художньо - естетичного
відділу ХПТДЮ

*В душі кожної дитини є зерно
творчості, а мистецтво допомагає
йому прорости.*

У житті кожних батьків виникає момент, коли для повноцінного розвитку дитини не вистачає особистих навиків, часу або ресурсу. Тож їм необхідно знайти заклад, де у цьому допоможуть. На щастя, у сучасному світі розвитку та глобалізації їх є безліч – дитячі студії, мистецькі школи, центри раннього розвитку, онлайн курси для малят тощо. Та постає інша проблема – обрати дійсно кваліфікованого спеціаліста, наставника, який знайде особистісний підхід до дитини, побудує довірливі відносини, стане наставником та компаньйоном для подальшої соціалізації маленької особистості.

Який має бути педагог? Для мене, як мами, величезну роль відіграє наступне:

- знання педагога порядку дій у надзвичайних ситуаціях, а також порядок надання домедичної допомоги (на жаль, живемо у непростий час);
- особисті якості керівника (любов до дітей, емпатія, почуття гумору, стресостійкість, позитивне мислення, педагогічний такт тощо);
- професіоналізм;
- володіння методами та навичками комунікативного спілкування з вихованцями, соціального психотренінгу;
- володіння методикою викладання;
- пошук та впровадження інноваційних методів і форм навчання;
- бажання розвиватися та творчо зростати.

Як писав Василь Сухомлинський: «Діти повинні жити у світі краси, гри, казки, музики, фантазії, творчості». Працюючи у Хмельницькому палаці творчості дітей та юнацтва, відверто скажу, що саме тут є всі умови для розвитку повноцінної особистості.

У художньо-естетичному відділі функціонують інструментальні гуртки, такі як фортепіано, гітара, скрипка, флейта, ударні інструменти, баян, акордеон, гурток фольклорного мистецтва «Дивокрай», Народний художній колектив хор «Тоніка», Народний художній колектив театр естрадної пісні «Злагода», гуртки театрального мистецтва «Stars», Зразковий художній колектив культури мови та спілкування «Дивограй», де із задоволенням навчаються 565 юних хмельничан. В Інтернеті є величезна кількість матеріалів про користь музичного виховання. Однак без тьютора, який пройде творчий шлях з вихованцем разом, направляючи, долаючи страхи та розділяючи перемоги, це неможливо. Отже, знайомтесь із нашими педагогами:

Людмила Білоус, керівник гуртків «Музичний інструмент скрипка» та «Ансамбль скрипалів», пропагує музичне мистецтво зрозумілою для дітей мовою. Тому вихованці відгукуються на пропозиції з радістю та бажанням зростати у колі однодумців. Микола Волощук, керівник гуртків «Музичний інструмент гітара» та «Інструментальний ансамбль», у пошуку нових мелодій, на одній хвилі з вихованцями, готовий до експериментів. Наталія Герасімова, керівник гуртків «Сольфеджіо» та «Музична література», в ігровій формі доступно відкриває усі премудрості нотної грамоти. Юрій Данильчук, керівник гуртків «Ударні інструменти» та «Естрадно-інструментальний ансамбль», професіонал своєї справи, діючий ударник рок-групи «Stanza». На заняттях панує атмосфера успіху. Юрій Довгалюк, керівник гуртка «Музичний інструмент шестиструнна гітара», бас-гітарист рок-гурту «Stanza», наставник з титанічним терпінням, який виховав не одне покоління музикантів, що продовжують шлях як педагоги та митці. Олена Казімірова, керівник Народного художнього колективу театру естрадної пісні «Злагода», на боці творчого розвитку. Її енергія та креатив надихають вихованців на перемоги у різнорівневих конкурсах. Наталія Карпюк, керівник гуртків «Музичний інструмент сопілка» та «Ансамбль сопілкарів», бережливо та методично тонко плекає покоління майбутніх музикантів. Усміхнена та з гарним настроєм дає зрозуміти дітям, що все буде добре. Тетяна Ковальова, керівник гуртка «Музичний інструмент скрипка», бачить у кожній дитині позитивне, вселяє віру у талант кожного вихованця. Лариса Константинова, керівник гуртка «Музичний інструмент фортепіано», педагог з великим досвідом та аристократичним вихованням. Ненав'язливо, крок за кроком розкриває дітям світ через призму класичної музики.

- Наталія Ліщук, керівник фольклорного гуртка «Дивокрай», солістка хору академічного ансамблю пісні і танцю «Козаки Поділля», навчає любові та поваги до української народної спадщини. Саме на її заняттях панує дух національної свідомості та розуміння себе, як частинки великого культурного етносу.
- Галина Однолетко, керівник гуртка «Музичний інструмент фортепіано» тонко відчуває навколишній світ, пише вірші та п'єси для вихованців, намагається достукатися до кожного сердечка, аби прищепити любов до мистецтва, до національної музичної культури.
- Людмила Потапова, керівник гуртка театрального мистецтва «Весельчата», у кожному маленькому вихованці (5-7 років) бачить майбутню комунікабельну, незакомплексовану та відкритую до нового особистість та допомагає знайти самовираження емоцій та почуттів хай на маленькій, але сцені.
- Наталія Рудь, керівник Народного художнього колективу хору «Тоніка», завжди у пошуку нових ідей, разом із вихованцями втілюють у життя вагомі мистецькі проекти та своєю творчістю відкривають завісу у світ сучасного хорового мистецтва.
- Надія Топольницька, керівник гуртка театрального мистецтва «Stars», прищеплює любов до української мови та поезії. На заняттях вихованці мають змогу перевтілитися у різних героїв, розкрити свій внутрішній світ. Тому й не дивно, що вихованці цього гуртка у подальшому житті обирають професію, пов'язану зі сценою і театром.
- Любов Філіпчук, керівник Зразкового художнього колективу гуртка культури мови та спілкування «Дивограй», соціалізує та об'єднує дітей українським словом, прищеплює любов до поезії та навчає впевненості на сцені й звичному житті.

Завжди раді виховувати нове покоління свідомих, розумних і талановитих дітей!

МЕТОДИЧНА РОБОТА ЯК ЧИННИК ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ МУЗИЧНО-ВИКОНАВСЬКОЇ ОСВІТИ

Галина ДУМАНСЬКА,
методист Хмельницького палацу
творчості дітей та юнацтва

Методична робота з педагогами художньо-естетичного відділу спрямована на підвищення їхньої професійної майстерності, розвиток творчого потенціалу, забезпечення сучасного рівня позашкільної освіти. У відділі працюють усі ті, хто обрав для себе шлях педагога, а не лише виконавця музичних творів. Ставши на цей шлях, вони прагнуть відчувати до глибини незвичайну природу музичного твору, розпізнати всі сили його впливу на людину, всі його таїнства. Разом з тим, перебуваючи в постійному пошуку, не перестають вчитися тому, як передавати ці таїнства своїм вихованцям.

Створені педагогами заняття відображають їхні знання музики й методики, власний досвід, співзвучні з характером, талантом педагога, у поєднанні зі здібностями та знаннями вихованців. Усіх об'єднує єдине бажання – щоб заняття не були теоретично нудними, а щоб це була захоплива гра, у якій велика роль відведена творчості дитини, можливості розкрити свою індивідуальність. І щоб кожне заняття перетворювалося в свято музики та пізнання основ високого мистецтва! Особлива значущість полягає в розширенні музичного світогляду дитини засобом вивчення світової та вітчизняної класичної та сучасної музики, закладанні основ музичного смаку, розвитку артистизму як вагової ланки виконавського мистецтва.

Керівники гуртків вчать дітей любити музику і йти по життю з музикою, мати стійке бажання слухати улюблені твори, занурюватися у безмежний світ високих почуттів, пристрастей, думок. Адже мистецтво – музичне, вокальне, театральне – своєрідне явище у світі, створене людиною, духовно збагачує особистість, помисли якої стають чистими, почуття і дії доскональними. Зацікавленість дитини музикою згодом переходить у введення її у вузке коло професійних навичок.

Керівники гуртків створили цікаві тематичні сценарії, розробили й реалізували змістовні проекти, в ході яких залучили дітей як свого гуртка, так і колег.

У відділі систематично відбуваються звітні концерти гуртків і колективів: <https://surl.li/dypwep> Кожен твір, який звучить на сцені – це професійне, емоційне, художньо-образне виконання.

Заняття з вихованцями розвивають їхні мистецькі здібності, наповнюють внутрішній світ дитини почуттям прекрасного, а також є вирішальними для всієї подальшої долі музиканта, чи вокаліста, майбутнього актора. Результат багаторічної роботи керівників гуртків відділу – вихованці, які вибрали заняття музикою своєю професійною справою. Випускники педагогів є студентами закладів середньої спеціальної та вищої освіти.

На методичних заняттях педагоги обмінюються досвідом, власними знахідками педагогічної діяльності. У результаті такої співпраці виграють усі: майстерність педагогів лише примножується, загальним надбанням стають педагогічні знахідки колеги-митця. Виникають нові ідеї, нові розв'язання педагогічних проблем, нові підходи для проведення занять.

І, якщо є думки творити, придумувати, пробувати, фантазувати, тоді з новою силою проявляється талант і розвивається творчість педагогів. А про педагогічний дар наших керівників гуртків знають не лише в місті Хмельницькому.

Педагоги відділу своїм досвідом діляться з педагогами-позашкільниками України та Чехії, Болгарії, Туреччини, Польщі тощо, постійно підвищують власний професійний рівень, відвідують та беруть участь у семінарах, творчих лабораторіях, хороших асамблеях, науково-практичних конференціях, науково-теоретичних семінарах, проводячи майстер-класи для колег, навчаються на курсах підвищення кваліфікації, які проводяться в області та за її межами, висвітлюють свій досвід у засобах масової інформації та фахових виданнях. Педагоги музичних шкіл використовують у своїй професійній діяльності методичні посібники Однолетко Галини «Нотна абетка у віршах» та Рудь Наталії «Музично-естетичне виховання дітей шкільного віку на прикладі хору «Тоніка»» <https://surl.li/qmfyej>

**Випускниця
хорової студії
«Тоніка»**

**Іщак
Анастасія**
Київська муніципальна академія естрадного та циркового мистецтв, кафедра естрадного співу факультету музичного мистецтва

Керівники:
Рудь Н. М.
Герасімова Н. П.
Константинова Л. П.
Однолетко Г. О.

**Випускник
хорової студії
«Тоніка»**

Бателюк Артем
Вінницький фаховий коледж мистецтв ім. М. Д. Леонтовича, спеціальність «Музичне мистецтво. Спів»

Керівники:
Герасімова Н. П.,
Ковальова Т. В.,
Константинова Л. П.,
Однолетко Г. О.

Комар Анастасія
Львівський національний університет імені І. Франка
Спеціальність «Перформативні мистецтва»
Освітня програма «Акторське мистецтво драматичного театру та кіно»

Торяник Дар'я
Київського національного університету технологій і дизайну
Спеціальність «Актор театру і кіно»

**Бордачова Анастасія
Сергіївна**
Львівський національний університет імені І. Франка
Перформативні мистецтва, акторська майстерність

Гурток театрального мистецтва «Stars»
Керівник: **Топольницька Надія**

Підвищенню професійної компетентності педагогів сприяє участь у конкурсах фахової майстерності, в освітніх національних та міжнародних проектах. Щороку за особливі успіхи в педагогічній діяльності педагоги нагороджуються відомчими відзнаками та нагородами. Так, Рудь Наталія, керівник Народного художнього колективу хору «Тоніка», здобула I місце на III етапі Всеукраїнського конкурсу майстерності педагогічних працівників закладів позашкільної освіти «Джерело творчості-2025» в художньо-естетичному напрямі (музичний профіль); Казімірова Олена, керівник Народного художнього колективу театру естрадної пісні «Злагода», нагороджена Всеукраїнською Премією «Жінка III тисячоліття»; Данильчук Юрій, керівник гуртка «Ударні інструменти», став лауреатом премії творчого конкурсу Державної прикордонної служби України «Смарагдова ліра» у номінації «Музика» за створення та виконання авторської пісні.

Професійна діяльність педагогів відділу націлена на систематичне підвищення педагогічної майстерності, удосконалення методики викладання у рамках програми гуртка – гра на музичному інструменті, вокал, або театральне мистецтво – сприяє створенню оптимальних умов для виявлення та розвитку здібностей і таланту кожної дитини, формування культурних цінностей, музично-творчих компетентностей юних громадян України, оволодіння знаннями в сфері вітчизняної та світової культури та мистецтва.

Список використаних джерел:

1. Міністерство освіти і науки України Нова українська школа: концептуальні засади реформування середньої школи. Київ, 2016. 40 с.
2. Педагогіка мистецтва / за ред. О. П. Рудницької. Київ : Інтерпроф, 2018. 256 с.
3. Позашкільна освіта: теорія і практика : зб. наук. праць / за ред. В. В. Вербицького. Київ : ІВЦ АЛКОН, 2020. 312 с.
4. Національна академія педагогічних наук України Методичні рекомендації щодо організації освітнього процесу в закладах позашкільної освіти художньо-естетичного напрямку. Київ, 2023. 58 с.

ІНТЕРАКТИВНА ПРОГРАМА «СВЯТО ЮНОГО МУЗИКАНТА» ТВОРЧИЙ ПРОЄКТ ПЕДАГОГІВ ХУДОЖНЬО-ЕСТЕТИЧНОГО ВІДДІЛУ

Ольга ПИЛИПЧУК,
завідувачка художньо-естетичного відділу
Хмельницького палацу творчості дітей та юнацтва;
Наталія ГЕРАСИМОВА,
керівник гуртків «Сольфеджіо» та «Музична література»
Хмельницького палацу творчості дітей та юнацтва

Серед актуальних питань позашкільної освіти є питання збереження ментального здоров'я вихованців засобами музичного мистецтва, які сприяють вихованню морально-естетичних почуттів, формуванню поглядів, переконань, духовних потреб школярів.

Актуальність проєкту пов'язана з тим, що слухові та професійні виконавські навички учнів, здобуті ними теоретичні знання, естетичні та емоційні враження виступають чинниками формування цілісного уявлення про духовний розвиток людства та взаємозв'язок музичного мистецтва з іншими видами художньої діяльності людини.

Мета проєкту

При проведенні інтерактивної програми формуються наступні компетенції:

- пізнавальна — формування системи знань про музичне мистецтво та його зв'язки з іншими видами мистецтв;
- творча — формування творчих здібностей, можливість самореалізуватися як виконавець, як артист, розуміння особистісного росту;
- загальнокультурна – формування та прояв громадянських, моральних та інтелектуальних якостей;

- інформаційна — всебічний гармонійний розвиток особистості учнів, розвиток бачення національного у контексті всесвітнього;
- комунікативна – уміння працювати у творчому колективі;
- здоров'язбережувальна – зміцнення ментального здоров'я.

Відповідно до цього мета проєкту полягає у вихованні свідомої гармонійної особистості зі сформованими базовими елементами художнього мислення та навичками початкової професійної музичної освіти.

Завдання проєкту

- створити умови для емоційної розрядки, сприяти поліпшенню ментального здоров'я вихованців;
- сформувати вміння усвідомлено та емоційно слухати музику, закласти основи музичного смаку та системи естетичних цінностей, створивши фундамент для подальшої мистецької освіти вихованця;
- виховати у вихованців спеціальні вміння: основи глядацької та сценічної культури;
- підвищити професійний рівень виконавців проєкту, спонукаючи їх до самоосвіти.

Характеристика проєкту

Тип проєкту: творчий.

Мова проєкту: українська.

Термін дії: довготривалий.

Учасники проєкту:

1. Керівники гуртків хорової студії «Тоніка».
2. Вихованці старшої групи хору «Тоніка».

Прогнозовані результати

- Формувати в учнів цілісне уявлення про музичну культуру людства.
- Поглибити знання з нотної грамоти через використання музично-дидактичних ігор.
- Збагатити та розвинути кругозір вихованців.
- Поглибити уявлення про музичні жанри, форми, принципи та способи розвитку музичного матеріалу.
- Сформувати в учнів навички зосередженого слухання музики, сприйняття музичних творів.
- Стимулювати творчу роботу педагогів.
- Підвищити виконавський рівень керівників гуртків.

Етапи реалізації завдань проєкту

Етап 1. Підготовчий

Керівник проєкту:

- ознайомлює педагогів із проєктом (мета та завдання циклу);
- пропонує всім педагогам взяти участь у проєкті;
- отримує пропозиції щодо їх бачення теми інтерактивної програми.

Етап 2. Організаційний

- Інструктивно-методична нарада відділу: визначення теми інтерактивної програми, тривалості заходу, дати проведення.
- Визначення відповідального за розробку сценарію.
- Розподілення творів для інструментального виконання.
- Призначення дати репетиції.

Етап 3. Діяльнісний

- Кожен учасник працює над своїм завданням.
- Репетиція.
- Внесення коректив до сценарію.
- Підготовка аудиторії (освітлення, аудіотехнічна апаратура, місця для глядачів).
- Запрошення вихованців та педагогів.
- Проведення інтерактивної програми.

Етап 4. Узагальнюючий

- Самоаналіз заходу керівниками гуртків.
- Відгуки колег.
- Обговорення заходу з вихованцями на групових та індивідуальних заняттях.

Сценарій інтерактивної програми «Свято юного музиканта»

Ведуча: Добрий день, дорогі друзі! Ми дуже раді бачити вас у нашій залі.

Ведуча: Сьогодні тут зібралися ті, хто вирішив пов'язати своє життя з музикою ті, для кого слова октава, піано, алегро, мажор, мінор – тепер щось значать; ті, хто любить співати і небайдужий до красивих мелодій.

Давайте гучними оплесками запросимо наших юних музикантів, які вперше цього року завітали до нас в Хорову студію «Тоніка».

На перший ряд сідають вихованці першого року навчання під звуки музичної п'єси «Ангельські голоси» Ф. Бургмюллера.

Ведуча: Для вас прозвучав музичний дарунок від Віри Житковської. (Стук у двері).

Ведуча: Вже всі зібрались, хто ж це може бути? (Заходить Баба Яга і хлопчик Михайлик. Звучить музична п'єса «Дискомфорт» Ф. Бургмюллера. Вихід Баби Яги).

Ведуча: Добрий день, Баба Яга і хлопчик Михайлик. А ви де зустрілись? Хлопчика Михайлика ми знаємо, він у нас навчається. А ти Баба Яга, що тут робиш? Ти часом не заблукала?

Хлопчик: Чомусь Баба-Яга стояла біля дверей класу сольфеджіо.

Баба-Яга: Я зараз все поясню. Добрий день, любі діти. Знаю, що у Вас сьогодні свято. Спочатку я прийшла в концертний зал, але там нікого не було. Потім я вирішила піти в клас сольфеджіо, а там зачинено. Я розгубилась, адже у нашому лісі на кожному дереві висить об'ява: «Хорова студія «Тоніка» буде відзначати Свято юного музиканта». Мені дуже захотілося побувати на вашому святі, але мене ніхто не запросив, а я взяла і прийшла сама, бо дуже хочу навчитися грати та співати. Теж хочу в хорову студію «Тоніка».

Ведуча: Дітки, дозволимо Бабі Язі буди присутньою на нашому святі? Так. А що Ви тримаєте в руці?

Баба-Яга: Це все мій чарівний ключ. Усі двері відчиняє. Мені по секрету у лісовій музичній школі сказали, що з ним хоч у кругосвітню подорож можна вирушати.

Ведуча: Баба Яга, а ти знаєш, що тримаєш в руках скрипковий ключ?

Баба-Яга: Який - який? Не чула я про такий ключ. Що він відчиняє?

Ведуча: Діти, допоможіть, будь ласка, які двері відчиняє скрипковий ключ?

Діти: Двері у світ музики.

Ведуча: А на чому тримається скрипковий ключ? Так. На нотному стані. А що таке нотний стан? Так, 5 ліній.

Ведуча: Заспіваймо пісеньку про скрипковий ключ, та ще й про нотний стан, а то бабуся повністю розгубилась.

Пісенька про скрипковий ключ, та нотний стан.

Баба-Яга: Тримайте Ваш скрипковий ключ. Дуже мені сподобались ваші пісеньки. Невже я теж зможу їх вивчити.

Ведуча: Так, зможеш, але треба обов'язково займатися. Ну що ж, тоді ми можемо разом вітати наших юних музикантів. Чарівний ключик у нас.

Баба-Яга: Е, ні. Хай спочатку доведуть, що вони дійсно достойні звання юного музиканта. Я ще маю нотки, але вони усі у надійному місці. Поверну лише за умови, що юні вихованці впораються із моїми завданнями. Ось тоді найдостойніших і вітати будемо.

Михайлик: У нас всі дітки достойні звання юного музиканта. А ти добре пам'ятаєш куди сховала нотки?

Баба Яга: Все я добре пам'ятаю.

Михайлик: З радістю та легкістю наші дітки виконують будь-яке завдання. Вони такі розумні, активні й дуже уважні. Ноти знають, пісні співають, мелодії награють.

Баба-Яга: Так я і повірила. Мелодії награють?

Ведуча: А дарма. Зручненько вмоцуйтеся та насолоджуйтеся чудовим вальсом у виконанні вихованця нашої студії Білика Михайла.

Михайлик: Назва танцю походить від німецького слова «walzer», що означає «кружляти». Основа вальсу – це плавні обертові рухи. Тож, бабуся, запрошуюю Вас на танець.

Баба-Яга: Мені дуже сподобався ваш вальс.

Михайлик: Баба-Яга, а ще діти можуть заспівати пісеньку про ноти.

Пісенька про ноти.

Баба-Яга: Ох, яка гарна пісенька. Можна я її собі запишу? Думала залишити нотки собі, але треба повертати, бо ви дійсно молодці.

Хлопчик: Звичайно.

Мі, соль, сі – на рисочках сиділи,

Фа, ля, до – у віконечка гляділи.

Нота ре пішла в підвал,

А до на варті, аби ніхто не вкрав.

Баба Яга: Добре, повертаю ноту ДО. Я, до речі, ноти не вкрала, а лише взяла на зберігання. Поверну, як впевнюсь, що ви, дороженькі, знаєте ноти. Ребуси мої розгадаєте?

Діти: Так.

Ребуси.

Баба-Яга: І з цим завданням впорались. Ну що ж, повертаю ноту РЕ.

Михайлик: Дякую. Аби ми й далі повертали ноти так легко, насолодимось чудовим виконанням твору про осінь у виконанні Блощинської Юлії.

Звучить «Осінь пісенька» у виконанні Блощинської Юлі.

Баба-Яга: За таку чудову гру я нотку Мі також поверну. Михайлик, допоможи мені, будь ласка.

Баба-Яга: Щось я засиділась. Хочу танцювати. Підіймайтесь зі своїх місць та повторюйте за мною.

Руханка

Ведуча: Я гадаю, що і ноту ФА потрібно повернути.

Баба-Яга: Шкода мені, звісно, але згодна. Повертаю.

Ведуча: А наші вихованці вміють грати ще і на ударних інструментах. Для вас виконає ритмічний етюд Свінціцький Тарас.

Виконання ритмічного етюд Свінціцьким Тарасом.

Михайлик: А ми і ще багато інструментів різних знаємо.

Баба-Яга: Зараз перевірю. Мені потрібен доброволець. За спиною на екрані зображено музичний інструмент. Учасник ставить питання з відповіддю так або ні. Наприклад: «Він має струни? Так або ні». Якщо здогадався, який інструмент зображено, то переміг. А якщо ні, нота Соль буде назавжди моя.

Гра: «Хто я?»

Баба-Яга: Впорались, повертаю ноту.

Михайлик: Аби настрої завжди був на висоті, потрібно слухати якісну музику. Баба Яга, а ти знаєш, що таке романс?

Баба Яга: Звичайно, ні.

Михайлик: Романс – це невеликий за обсягом вірш та музичний твір для сольного співу з інструментальним акомпанементом. Краще один раз почути, ніж багато говорити. Лише сьогодні «Романс» на скрипці виконає Давид Кондратюк.

Давид Кондратюк «Романс»

Баба Яга: Дуже дякую, тапер точно запам'ятаю. Інструменти знаєте, ноти знаєте, романс також знаєте... А що ви не знаєте? А ритм? З ритмом дружите?

Ведуча: Можемо продемонструвати. Увага на екран. Уважно дивимось на інструкцію та повторюємо. Спробуй і ти, Баба Яга.

Ритмічна гра.

Баба-Яга: Так, навіть не очікувала таке побачити. У нашому лісі не має таких. Треба і ноту ля повернути. А можна ще раз почути гітару. Дуже подобається мені цей інструмент.

Ведуча: Добре.

У виконанні Ладані Давида звучить «Циганочка».

Ведуча: Дякуємо, для Вас – пісенька від вихованців хору Тоніка.

Хор «Тоніка»

Баба-Яга: Ноту Ля я також повертаю. А ноту Сі залишу собі.

Ведуча: Та ні, ми не можемо без ноти Сі. Що ж нам зробити, давай завдання Ягусю.

Баба Яга: Хочу почути пісню, дуже веселу і радісну.

Ведуча: Ти нас зовсім не налякала, слухай. У виконанні Курбатової Аліни звучить пісня «Посмішка».

Баба-Яга: Я також хочу у Вашу хорову студію «Тоніка». Я буду найслухнянішою вихованкою.

Ведуча: Треба директора Хмельницького палацу творчості дітей та юнацтва запитати. Надається слово Марині Пилипак.

Ведуча: Запрошуємо юних музикантів до вручення свідоцтва юного музиканта.

Баба-Яга: Ви такі класні, розумні та спритні. Мені пора повертатись, але я буду приходити у гості.

Ведуча: Ну що ж, настав час прощатись. Діти, вам сподобалось свято? Запросимо Бабу-Ягу до нас на гостину?

Ведуча: Свято підійшло до завершення, але без спільного фото ми вас не відпустимо.

Фонова музика

МУЗИЧНИЙ ЛЕКТОРІЙ «ПЕДАГОГИ ДЛЯ ДІТЕЙ» ЛЕКЦІЯ-КОНЦЕРТ «ЄДИНА УКРАЇНА – НАША РІДНА БАТЬКІВЩИНА»

Наталія ГЕРАСИМОВА,
керівник гуртків «Сольфеджіо» та
«Музична література»

Хмельницького палацу творчості дітей та юнацтва

Актуальність проєкту

Серед актуальних питань позашкільної освіти є питання залучення молодого покоління до музичного мистецтва, яке сприяє вихованню морально-естетичних почуттів, формуванню поглядів, переконань, духовних потреб та розвитку національної свідомості на основі суспільно-державних цінностей, формуванню поглядів, переконань, духовних потреб вихованців.

Актуальність проєкту пов'язана з тим, що професійні навички, набуті внаслідок взаємодії інформаційної, комунікативної, творчої та загальнокультурної компетентностей, формують у вихованців повноцінне уявлення про духовний розвиток людства та українського народу через призму музичного мистецтва.

Мета проєкту

При проведенні лекції-концерту у вихованців формуються наступні компетентності:

- **пізнавальна** – формування системи знань про музичне мистецтво та його зв'язки з іншими видами мистецтв;
- **творча** – формування творчих здібностей, можливість самореалізуватися як виконавець, артист, розуміння особистісного росту;
- **загальнокультурна** – формування та прояв громадянських, моральних та інтелектуальних якостей;
- **інформаційна** – всебічний гармонійний розвиток особистості учнів, розвиток бачення національного у контексті всесвітнього;

- **комунікативна** – уміння працювати та спілкуватись у творчому колективі;
- **здоров'язбережувальна** – зміцнення ментального здоров'я через арттерапію.

Відповідно до цього **мета проєкту** полягає у вихованні свідомої гармонійної особистості зі сформованими базовими елементами художнього та критичного мислення і навичками початкової професійної музичної освіти.

Завдання проєкту

- створити умови для сприйняття української класичної музики, сприяти поліпшенню ментального здоров'я вихованців;
- сформувати вміння усвідомлено та емоційно слухати музику, закласти основи музичного смаку та системи естетичних цінностей, створивши фундамент для подальшої мистецької освіти вихованця;
- виховати у вихованців спеціальні вміння: основи глядацької та сценічної культури;
- підвищити професійний рівень виконавців проєкту, спонукаючи їх до самоосвіти.

Характеристика проєкту

Тип проєкту: творчий.

Мова проєкту: українська.

Термін дії: довготривалий.

Учасники проєкту:

1. Керівники гуртків хорової студії «Тоніка».
2. Вихованці гуртків хорової студії «Тоніка».

Доброго вечора всім, хто прийшов у наш концертний зал, де за традицією проводяться лекції-концерти «Педагоги для дітей». У концерті разом і з педагогами будете брати участь і ви – наші вихованці. І ми будемо разом насолоджуватися українською музикою багатьох композиторів-класиків у спільному виконанні.

Світ музичного мистецтва – це гармонія та краса, створена фантазією талановитих композиторів. Цей різнобарвний калейдоскоп прикрашає життя, стирає кордони, допомагає людям краще розуміти один одного, і звичайно, збагачує наш духовний світ. Сьогодні ви дізнаєтесь ще більше нового про українську музичну культуру та творчу спадщину композиторів.

Безперечно, українська музика посідає перше місце серед культурного надбання людства. Кризь час і століття звучать для нас, сучасних українців, слова тих, хто боровся і продовжує боротися за незалежність і процвітання своєї Батьківщини. Це – славні лицарі: Іван Мазепа, Богдан Хмельницький, Іван Сірко, Петро Сагайдачний, Устим Кармелюк. Усі вони віддали життя за майбутнє нашого народу.

А епіграфом нашого концерту пропоную вірші Ліни Костенко:

Мій любий край – це Україна!

Це доля, це земля моя,

Моя ріднесенька країна

Тебе шаную дуже я.

У кожної людини є свята земля, велика Батьківщина – країна, де вона народилася, зробила свій перший крок, вимовила перше слово, почула мамину колискову. Ці почуття – вічні. Вони оспівані в піснях і віршах. І чим дорослішою стає людина, тим палкіша її любов до Батьківщини.

Наша держава має славу і давню історію, прекрасну мову і високу культуру. Зараз ми перевіримо, як ви добре знаєте, яка наша держава. Пропоную зіграти разом в **асоціативний куц**. До кожної літери, яка складає слово «Україна», доберімо слово-характеристику нашої держави.

- У - ушавлена, улюблена, успішна, унікальна, україномовна, унітарна...
- К - красива, квітуча, кохана, культурна, крилата, калина...
- Р - рідкісна, радісна, родина, рідна, розвинута...
- А - активна, ангельська, актуальна, аграрна...
- Ї - ідеальна, історична...
- Н - незалежна, неповторна, непереможна, найкраща, найдорожча, незламна.

У кожної держави є символи: Прапор, Герб та Гімн.

Державний гімн – це урочистий музичний твір, культурний символ країни. Державний гімн, як один із визначальних символів нації, має заряджати бойовим настроєм та підіймати дух, прославляючи велич і незламність держави. Нам пощастило, адже крім державного гімну є ще духовні гімни України: пісня - молитва «Боже великий, єдиний...» М. Лисенка, яка виконується у найважчі періоди існування нашого народу. Ця душевна, щемлива мелодія, сповнена віри та надії, – неоціненний культурний скарб кожного українця.

Звучить гімн нашої країни «Ще не вмерла України», і ми відчуємо, як мелодія та слова відгукуються у серці кожного українця та українки. І нагадує нам, з ким та за що треба боротися.

Вшануймо світлу пам'ять, громадської відваги та самовідданості, сили духу, стійкості та героїчного подвигу воїнів, полеглих під час виконання бойових завдань із захисту державного суверенітету й територіальної цілісності України, мирних громадян, які загинули внаслідок збройної агресії російської федерації проти України.

Звучить Державний гімн України. Хвилина мовчання.

Вірш «Ще не вмерла України» був написаний восени 1862 року Павлом Чубинським, який перебував серед гостей дружньої вечірки з сербськими студентами. Вони заспівали патріотичну пісню, яка вразила молодого автора. На Чубинського вони справили таке величезне враження, що він вибіг до суміжної кімнати, а через пів години повернувся з текстом «Ще не вмерла України». Автором музики гімну в 1863 році був не тільки Вербицький, а ще Лисенко та Стеценко – представники української національної композиторської школи. Проте остаточно пісня-гімн «Ще не вмерла України» утвердилась у свідомості українського народу саме в співавторстві з Чубинським.

24 вересня 1989 року на фестивалі «Червона Рута» вперше за багато років прозвучала публічно «Ще не вмерла України». Весь стадіон підвівся і почав співати майбутній гімн незалежної України. То була щемлива мить, у багатьох на очах заблищали сльози. Це був справжній апогей фестивалю! Вперше в радянській Україні звучав наш гімн у виконанні десятків тисяч громадян. У січні 1992 року Верховна Рада затвердила «Ще не вмерла України» як Державний гімн.

Народна творчість – це яскрава, жива частина нашої національної культури.

Це чиста, вічно свіжа, як вода з казкового горнятка, яка наповнює силою кожну людину, дарує радість дорослим і дітям, і переконує нас у тому, що творчість народу воістину безсмертна.

М. Бажан так писав про музику:

Краплина музики, і оживіть вуста,

Росинка музики, бездонна глибина

Сльозинка музики, як плач землі свята.

Криниця музики, не вичерпнуть до дна.

Українська народна музика – це невід’ємна частина нашого життя. Вона супроводжує нас з першої маминої колиски, і йде з нами впродовж усього життя. Українському мелосу притаманна широта і наспівність, яскрава виразність, емоційність мелодії, простота звучання.

О! Музика! Яке справжнє диво, вона підносить у сині небеса.

Ти невагомий, і летиш щасливо, а навкруги простори і краса.

І стільки щастя, радості легкої, любові, світла, ласки навкруги.

А хвиля музики тебе несе, гойдає, відносить в загадковій світи.

І вабить душу, ніжно пригортає, частинкою її стаєш і ти.

Перлиною фольклору є народна пісня, адже вона багата та різноманітна. З глибокої давнини супроводжує вона кожного українця. Коли вона звучить, серце не може залишатися байдужим і холодним, бо в ній стільки трепетної щирості, ніжності та відвертої довіри.

До вашої уваги звучать пісні «Україна моя» та «Свобода» у виконанні вокального ансамблю «Тоніка» (солісти – Ваганова Софія, Рудь Ліза).

Українці завжди вправно володіли шаблею та своїм тілом. Не дивно, що танець супроводжував козаків, як у битві, так і у побуті.

Український народний масовий парний танець (мала форма ансамблю), в якому танцюристи показують свою вправність, в’юнкість, продемонструють вам дует скрипалів Качеровська Ульяна та Іванова Анастасія. До вашої уваги «Увиванець» (Качеровська Ульяна та Іванова Анастасія).

У наступному творі, який зараз прозвучить, оспівано відомий усім нам символ України – калину. Її шанують за пишну вроду та цілющі властивості. Про неї складено багато легенд: то було давним-давно. На село напали татари, і коли жителі тікали від ворогів, дівчина зачепилася намистом за дерево і розсипала його по землі, а на тому місці, де розсипалось намисто, виріс кущ калини.

Бателюк Артем виконає «Ой, у лузі червона калина» на етнічному українському інструменті – бандурі. Дякуємо, Артеме, за виконання української стрілецької пісні, яка була створена понад 100 років назад. Хтось вважає її народною, адже нині цю мелодію чути в кожному куточку України, і не тільки.

Вона була написана режисером Степаном Чернецьким, а Григорій Трух додав ще кілька куплетів. Наприкінці 1980 року диригент Леопольд Яценко та журналістка Надія Світлична дописали ще один куплет, і пісня зазвучала ще краще. Пісня набула великої популярності. А сьогодні вона робить нас сильнішими, тому що навіть у XXI столітті єднає з нашими попередниками, тими, хто боровся за волю України протягом попередніх віків. Після того як лідер українського гурту «Бумбокс» Андрій Хливинок заспівав а сарелла народну пісню «Ой, у лузі червона калина» посеред Києва, який стримував та чинив опір російським військам, вона набула нової популярності, її переспівують дорослі й діти.

Зараз прозвучить музичний твір «Ой, у лузі червона калина» в інструментальному виконанні гітаристів (Андрусенко Мирослав та Андрусенко Соломія) та фортепіано. Зустрічайте оплесками народний художній колектив хор «Тоніка», який виконає народну пісню «Ой, у лузі червона калина».

І на завершення нашої концертної програми прозвучить ще один неофіційний гімн українців «Реве та стогне Дніпр широкий», написаний генієм українського народу, пророком її долі, Тарасом Шевченком. Текстом пісні стали 12 рядків із балади «Причинна», яка була написана в 1837 році. Це один із ранніх творів Кобзаря. Музику до слів написав композитор і педагог Данило Крижанівським. Коли пісня вперше прозвучала, її підхопила вся зала. І з того часу вона стала своєрідним гімном українців, і здобула популярності не тільки в нашій країні, а й за її межами (виконує Лукаш Анастасія).

Плине час, але вічними й пам'ятними залишаються духовні цінності, серед яких – пісня. До неї не втрачена любов, і вона живе у кожному серці. Тарас Шевченко, пророкуючи, сказав про це так:

***Наша дума, наша пісня
не вмре, не загине...
От де, люде, наша слава,
Слава України!***

Список використаних джерел:

1. Вербицький М., Чубинський П. Державний Гімн України : для мішаного хору без супроводу / ред.-упоряд. М. Юрченко. Київ : Музична Україна, 2003. 16 с.
2. Дорошенко Ю. А. Історія українського художнього фольклору : навч. посіб. Хмельницький : ХГПА, 2019. 184 с. (Контекст українського мелосу та танцю «Увиванець»).
3. Закон України «Про позашкільну освіту» : станом на 1 січня 2026 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1841-14> (дата звернення: 20.05.2026).
4. Курило Т. В. Музичний лекторій як форма національно-патріотичного виховання учнівської молоді. Рідна школа. 2023. № 4. С. 34–39.
5. Погребенник Ф. П. Наша дума, наша пісня : нариси про українські пісні-гімни, пісні патріотичні, стрілецькі, стрілецькі реквієми та народні перлини. Київ : Музична Україна, 1991. 208 с. (Історична довідка про «Ой, у лузі червона калина» та «Реве та стогне»).
6. Про затвердження Концепції національно-патріотичного виховання в системі освіти України : наказ Міністерства освіти і науки України від 06 червня 2022 р. № 527. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-konceptsiyi-nacionalno-patriotichnogo-vihovannya-v-sistemi-osviti-ukrayini> (дата звернення: 18.05.2026).
7. Шевченко Т. Г. Кобзар. Харків : Фоліо, 2022. 640 с. (Джерело балади «Причинна» та фінальної цитати).

«ВИЙДИ, ВИЙДИ, ІВАНКУ» - РОБОТА НАД ТВОРОМ: ВИВЧЕННЯ ВОКАЛЬНИХ ПАРТІЙ, ТЕКСТ, ДИКЦІЯ, ДИХАННЯ

Наталія ЛІЦУК,
керівник гуртка «Дивокрай»
Хмельницького палацу
творчості дітей та юнацтва

Мета:

навчальна: формувати ключові та предметні компетентності під час заняття у гуртку; ознайомити вихованців із народною веснянкою «Вийди, вийди, Іванку» та її історично-культурним контекстом; вивчити текст пісні, її вокальні партії та інтонаційну структуру; формувати навички правильного вокального дихання та чіткого інтонування;

розвивальна: розвивати музикальний слух, чутливість до ритму; покращити техніку співу, дикції та артикуляції; розвивати навички ансамблевого виконання та вокальної співпраці в колективі; формувати здатність до емоційної виразності під час виконання народних пісень;

виховна: виховувати інтерес і повагу до народної творчості та традицій української культури; виховувати почуття патріотизму, любові до Батьківщини, до скарбів народної творчості через українську пісенну творчість.

Методи навчання:

словесні: бесіда, розповідь, пояснення;

наочні: демонстрування;

практичні: виконання твору.

Тип уроку: комбінований.

Форма заняття: групова.

Очікуваний результат:

- Знання і розуміння тексту та змісту веснянки «Вийди, вийди, Іванку».
- Розвиток вокальних навичок.
- Вдосконалення дикції під час співу.
- Розвиток музичних здібностей.

Обладнання: фортепіано, музичний центр, ноти.

Хід заняття

I. Вступна частина

1.1. Привітання та організаційний момент. Перевірка присутніх на занятті.

Добрий день, шановні діти. Сьогодні ми продовжимо працювати над українською піснею «Вийди, вийди, Іванку». Переконайтеся, що всі готові до заняття: у вас є ноти, голоси готові до роботи (вихованці перевіряють наявність нот та налаштовуються на заняття).

1.2. Ознайомлення з темою заняття.

Керівник коротко розповідає про пісню.

Пісня «Вийди, вийди, Іванку» є веснянкою – народною піснею, яка виконувалась для закликів весни, оновлення природи. Іванко – образ молодого юнака, який символізує весну, молодість та відродження життя. Пісня є простою за змістом, але дуже лірична за настроєм.

Запитання до вихованців:

- Як ви вважаєте, яку емоцію виражає ця пісня?
- Що для вас означає веснянка?

Керівник обговорює відповіді вихованців і символіку пісні.

1.3. Прослуховування твору.

Зараз я пропоную прослухати фрагмент виконання цієї пісні у народному стилі. Зверніть увагу на характер співу інтонації та динаміку (програється короткий фрагмент аудіо або відео виконання пісні). Наприклад, народний хор або солістка. Вихованці слухають та аналізують.

Запитання після прослуховування:

- Які відчуття викликає пісня?
- Які особливості ви помітили?
- Як співали, плавно чи з чітким ритмом?

1.4. Обговорення змісту пісні та її образи

Пісня «Вийди, вийди, Іванку» має простий, але глибокий зміст. Іванко символізує молодого хлопця, весну, нові починання. У пісні згадується образ дівчини, яка закликає Івана вийти до неї на прогулянку. Це є типовим для веснянок, де часто описуються сценки взаємодії між молодими людьми.

1.5. Пояснення окремих слів

- Чи розумієте ви всі слова з тексту? Наприклад, слово «віночок».

Вінок – традиційний український головний убір. Звичай плести вінки для краси сягає ще язичницьких, доісторичних часів, вони мали сакральне значення – як атрибут обрядів весняного циклу й купальських ігрищ.

Усього у вінку могло бути до 12 різних квіток, кожна, з яких мала свій символ:

- деревій – означає нескореність;
- мак – вважається не тільки квіткою мрій, але й символом родючості, краси та молодості;
- ромашка – символ кохання, ніжності та вірності;
- соняшник – символ відданості й вірності;
- волошки у віночку – символ людяності;

- ружа, мальва і півонія – символи віри, надії, любові;
- м'ята – оберіг дитини та її здоров'я;
- материнка – символ материнської любові;
- лілія – дівочі чари, чистота, цнота,
- дев'ятисил – корінь дев'яти сил, який зміцнює та повертає здоров'я;
- безсмертник – символ здоров'я, безсмертя людської душі, він загоює виразки, і рани;
- цвіт вишні та яблуні – материнська відданість та любов;
- калина – краса та дівоча врода;
- хміль – гнучкість і розум;
- польовий дзвіночок – вдячність;
- полин – «траву над травами»;
- буркун-зілля – символ вірності, що може з'єднувати розлучене подружжя;
- листя дуба – символ сили;
- барвінок – символ життя та безсмертя душі людської, оберіг від злих, зілля кохання та дівочої краси, чистого шлюбу. Казали, що варто лише дівчині та юнакові з'їсти листочок барвінку, як між ними спалахне кохання. Кожна пелюстка має певне значення: перша – краса, друга – ніжність, третя – незабутність, четверта – злагода, п'ята – вірність.

Педагог підсумовує вступну.

II. Основна частина уроку

Тепер, коли ви ознайомились із піснею, її історією та емоційним настроєм, переходимо до практичної роботи. Сьогодні ми зосередимось на декількох важливих аспектах – вокальні партії, дикції, та правильному диханні. Почнемо з розспівки, щоб підготувати наші голоси до виконання.

Щоб підготувати наші голоси до співу, розпочнемо з кількох вправ на дихання і розспівки. Під час співу важливо правильно контролювати дихання, тому почнемо з діафрагмальних вправ.

Вихованці стоять рівно, зручна постава. Вдих носом на 4 рахунки, повільний видих через рот на 8 рахунків.

2.1. Розспівки

- Розспівка закритим ротом, поступово відкриваючи рот на голосних: а, о, у, і, е. Співати ці вправи в повільному темпі для досягнення чистоти звуків.
- Співання на staccato і legato.
- Спів по діапазону. Почати з низької ноти й поступово піднятися по гамі.
- Розспівки на артикуляцію та дикцію: ма-мо-му-ме-мі; да-до-ду-де-ді.
- Розспівка народна «Ой, сад-виноград». Проспівування кожним вихованцем.

2.2. Робота над текстом і дикцією

Тепер ми ознайомимось з текстом пісні та попрацюємо над дикцією. Важливо, щоб кожне слово було чітким і зрозумілим.

Вправи для дикції.

Повторюємо фрази з пісні повільно, наголошуючи на звуках «В» і «Д».

2.3. Вивчення вокальних партій

Зараз ми почнемо працювати над вокальними партіями. Спочатку я виконаю фрагмент, а ви повторюватимете за мною. Педагог виконує перші рядки пісні, звертаючи увагу на мелодію і динаміку. Вихованці повторюють за ним, поступово розбираючи фрази.

Зверніть увагу на плавність мелодії. Важливо, щоб перехід між нотами був м'яким, без різких стрибків.

Після того як діти освоїли окремі фрази, педагог об'єднує їх у цілісну мелодію.

2.4. Вокально-ансамблеве виконання

- Співаймо пісню разом, в ансамблі. Нам потрібно досягнути злагодженого звучання.
- Вихованці виконують пісню разом, педагог контролює правильність виконання, звертає увагу на дихання, темп та інтонацію.

III. Заключна робота

3.1. Підсумки уроку

Чудова робота!

Сьогодні попрацювали над дикцією та вокалом. Ви – молодці, дуже добре впоралися із завданням.

- Що вам сподобалося у пісні?
- Які моменти були складними?
- Чи помітили ви, як змінився ваш голос під час виконання тексту?
- Чи досягли ви очікуваних результатів?

Так, адже закріпили вокальні партії пісні «Вийди, вийди, Іванку», покращили свою дикцію та контроль дихання під час виконання, сформували базові навички ансамблевого співу.

Будь ласка, вдома ще раз повторіть текст пісні та спробуйте виконати її самостійно.

3.2. Подяка за роботу

Дякую всім за активну роботу на занятті.

Бажаю вам натхнення і до нових зустрічей.

Діти прощаються, заняття завершено.

Список використаних джерел:

1. Навчальна програма художньо-естетичного напрямку позашкільної освіти фольклорного гуртка «Дивокрай» (основний рівень, 1–2 роки навчання) : схвалено пед. радою Укр. держ. центру позашкільної освіти від 25 серп. 2021 р. Київ : УДЦПО, 2021. 14 с.
2. Калущька Н. Б. Музичний фольклор у закладах позашкільної освіти: теорія і практика вокального виховання : метод. посіб. Хмельницький : ЦПРПП, 2023. 112 с. (Для обґрунтування методики вивчення вокальних партій та історико-культурного контексту веснянок).
3. Коменда О. І. Традиційні народні веснянки: символіка обряду та музично-текстова структура. Українська музика. 2022. № 1 (43). С. 28–35. (Матеріал, використаний для пояснення символіки образів Іванка та квітів українського вінка).
4. Шамро Т. М. Розвиток вокально-хорових навичок учнів: дихання, дикція, артикуляція : практичні вправи та розспівки. Одеса : Астропринт, 2020. 88 с. (Джерело діафрагмічних вправ, техніки staccato/legato та вокально-ансамблевої злагодженості).

БУДЬМО ЗНАЙОМІ! ГУРТOK ТЕАТРАЛЬНОГО МИСТЕЦТВА «STARS»

Надія ТОПОЛЬНИЦЬКА,
керівник гуртка театрального мистецтва
«Stars» Хмельницького палацу творчості
дітей та юнацтва

Театр – одна з найбільш наочних, видовищних, яскравих та емоційно насичених форм естетичного відображення дійсності, живий охоронець культурних традицій, «гармонія розуму та почуттів».

Особливістю театрального мистецтва є те, що його природа синтетична, у ньому поєднано мистецтво слова, дії, образотворчого мистецтва, музики, хореографії. Театральний колектив – це можливість для дитини різнобічно виразити себе.

Метою навчання є формування компетентностей особистості в процесі занять театральним мистецтвом.

Основні завдання навчання полягають у формуванні таких компетентностей:

- пізнавальна - оволодіння основними поняттями та їх значеннями, які стосуються театрального мистецтва, історії театру;
- практична - оволодіння навичками акторської майстерності, сценічної мови, сценічного руху, ритміки та хореографії;
- творча - забезпечення формування та розвитку творчих здібностей вихованців у процесі оволодіння театральним мистецтвом;

- соціальна - виховання дбайливого ставлення до надбань світової, української культури, мистецтва, духовних та матеріальних цінностей рідного краю, народних традицій, національної свідомості, самореалізації в соціумі засобами мистецтва, професійного самовизначення, популяризація театрального мистецтва.

У гуртку передбачається навчання вихованців у групах основного та вищого рівнів.

На основному навчальному рівні звертається увага на виявлення творчих здібностей гуртківців, підготовка їх до різноманітної діяльності, яку зумовлює специфіка театру. Спрямовується увага на формування практичних акторських навичок, сили якої здійснюються основні постановки театру. Результатом занять на цьому рівні є уміння вихованців чути та бачити, слухати, фантазувати, уявляти. Також взаємодія з партнером, володіння голосом та тілом, розвиток почуття віри та правди.

На вищому рівні навчання передбачається вдосконалення знань та умінь вихованців із подальшою орієнтацією на професійну підготовку. Результатом навчання вищого рівня є закріплення, розширення знань і навичок з основних дисциплін, розвиток фантазії та асоціативного мислення, показ вистав і підтримка постійно активного репертуару.

Усі основні напрями навчання мають комплексний характер, тісно взаємопов'язані протягом кожного заняття.

Види занять: колективні, групові, індивідуальні.

Основними методами організації навчальної діяльності є: словесні, наочні, практичні. Навчання здійснюється відповідно до вікових особливостей дітей та індивідуального підходу.

Результатом цієї роботи є неодноразові перемоги у фестивалях та конкурсах, з 2019 по 2024 рік колектив взяв участь у 23 конкурсах та фестивалях та отримав 7 – 2 місць, 23 – 1 місце, та 8 Гран Прі.

РОЗВИТОК ВПРАВНОСТІ ЛІВОЇ РУКИ

Микола ВОЛОЩУК,
керівник гуртка театрального мистецтва
«Музичний інструмент шестиструнна гітара»
Хмельницького палацу творчості
дітей та юнацтва

Мета заняття:

- навчальна: формувати поняття про лади, позиції, аплікатуру; засвоїти та відпрацювати правильні навички видобування нот на гітарі;
- розвивальна: розвивати увагу та зосередженість, розуміння закономірностей в роботі лівої руки, розвивати моторні навички та координацію рук;
- виховна: формувати ціннісне ставлення до праці, до мистецтва, до музики зокрема, виховувати стійку потребу у розвитку, у самовдосконаленні;
- здоров'язбережувальна: навчати відповідального ставлення до свого здоров'я.

Тип заняття: формування практичних умінь та навичок.

Методи і методичні прийоми заняття: словесний та практичний методи, "Приваблива мета", "Роби, як я", "Щедра оцінка" з конструктора Гіна.

Матеріали та обладнання заняття: ноти, музичні інструменти для вихованця та для педагога, пюпітр для нот, підставка під ногу.

Хід заняття:

I. Вступна частина

Вітання. Перевірка налаштованості інструмента.

Повідомлення теми та мети заняття, очікуваних результатів.

Розігрів та розминка рук та пальців рук.

Правильна посадка з інструментом та положення рук.

II. Основна частина

- Пригадаймо, як позначаються пальці правої руки (ріта). Виконуємо вправи.
- Чергування пальців і-т, т-і, ніби вчимо маленьку дитинку ходити: пальці і-т чапають, як дві ніжки.
- Пригадаймо, на які ноти налаштовані струни гітари! 1-ша струна – нота «мі» другої октави, 2-га струна – нота «сі» першої октави, 3-тя струна – «соль» першої, 4-та – «ре» першої, 5-та – «ля» малої октави, і 6-та струна – «мі» малої октави.
- А тепер ти пограєш вправи по нотах, щоб закріпити знання нот і потренувати свої пальці. Виконуємо вправи.
- Нумерація пальців лівої руки, розташування їх на грифові в першій та інших позиціях.
- Вправи для лівої руки. Координація рук під час видобування звуку.
- Виконання вправ для обох рук: тренування 1-го і 2-го пальців лівої руки, координація рук, синхронізація щипка і притискання струни. Покажи свої 1-й і 2-й пальці на лівій руці: вони виглядають – як дві людини, нижча і вища, назвемо їх «тато» і «мама». Розташуємо їх на 4-му і 5-му ладах. Тепер будемо вчити дитинку говорити «мама» і «тато».

- На базі цих вправ вивчимо мотив "Щедрика". Для того, щоб вміти зіграти другу частину пісеньки, нам потрібно вивчити і пограти ще одну вправу: в 7-й позиції, щоб було зручно для твоєї маленької руки – ми потренуємо всі чотири пальчики лівої руки, і придумаємо якусь гарну мелодію для цих пальців.
- Пригадуємо, як розташовуються ноти на нотному стані і відтворюємо ноти на 1-й і 2-й струнах в 1-й позиції.
- Вивчення легких п'єс в першій позиції: "Мелодія", "Подружки".

Фізхвилинка 6

Настав час провести фізхвилинку, щоб зняти напругу і втому.

Поклади гітару, встань на ноги, повільно підними руки через сторони вгору, глибоко вдихни, трохи затримай повітря, позіхни, якщо хочеться, і нахилиючись в перед з витягнутими руками видихай повітря. Опущені донизу руки розслаб на хвилику. Повтори цю вправу 4-5 разів.

Тепер візьмемо руки в замок і пообертаємо в суглобах, швиденько стиснемо-розтиснемо руки в кулачок по кілька разів. Тепер кожен пальчик торкнеться великого пальця. Тепер підійми обидві руки на рівень обличчя і відпусти їх так, щоб вони впали до низу і повисли зовсім розслабленими. Добре!

Наступна вправа – сидячи. Сидячи на стільці розминаєш шия, повертаючи головою праворуч-ліворуч, вниз-вгору, повороти на 360 ° в один і в протилежний бік.

І ще одна вправа – для очей. Спочатку кілька разів заплющ і розплющ очі. Тепер, не рухаючи головою, подивись вгору, на стелю, потім – перед собою, подивись вниз, на підлогу, і знову – перед собою. Так само не рухаючи головою відведи очі максимально праворуч, вперед, ліворуч і знову вперед. Так кілька разів. Добре. Достатньо. Продовжимо займатися музикою.

Оскільки ми сьогодні вже гарно повчили ноти, то спробуємо вивчити кілька нескладних п'єсок по нотах! П'єски Людмили Іванової «Дрімучий ліс» та «Дощик» складені з тих самих нот, що ти вже знаєш і вмієш грати. Спробуймо їх розібрати.

І ще одна п'єска Людмили Іванової «Слухняна дівчинка». Вона трішки відрізняється за характером від попередніх, бо має 3-дольний розмір, звучить – як вальс. А ще в ній є одна нота, якої ти ще не грала, це «мі» першої октави, я покажу тобі, як її грати. Ще в цій п'єсі є знак «реприза», що означає – повторення. Тут у нас повторюється весь другий рядок в нотах. Отже, вчимо цю п'єску.

III. Підсумок заняття

Отже, ми сьогодні розучили нові вправи для лівої руки, попрацювали над рухливістю твоїх пальчиків, над вправністю обох рук, над їх координацією і синхронізацією в процесі видобування звуків. Ми повторили назви та написання нот, а також пригадали – як ті ноти зіграти на гітарі. Також ми повчили п'єски «Дрімучий ліс», «Дощик», «Слухняна дівчинка». Я задоволений сьогоднішнім заняттям. Ти була уважною, старанною, кмітливою, виконувала всі мої вказівки, і їй вдавались всі завдання, які я перед нею ставив. Молодець! А домашнім завданням сьогодні буде: 1) вправи для пальців лівої руки, для обох рук; 2) вивчення нот, їхній запис на нотному стані, знати – як вони відтворюються на гітарі в I позиції; 3) якомога більше грати п'єси, які ми розібрали по нотах. Адже, чим більше граєш, повторюєш п'єси, тим більшої майстерності в їхньому виконанні ти досягнеш.

До побачення! До наступного заняття!

РОБОТА НАД БАЗОВИМИ ВПРАВАМИ ДЛЯ РОЗІГРІВУ М'ЯЗІВ ТІЛА ТА ПСИХОЛОГІЧНОГО РОЗСЛАБЛЕННЯ І ПОЄДНАННЯ ЇХ ІЗ СПІВОМ

Наталія РУДЬ,
керівник Народного художнього колективу
«Тоніка» Хмельницького палацу творчості
дітей та юнацтва

Тема: робота над базовими вправами для розігріву м'язів тіла та психологічного розслаблення і поєднання їх із співом.

Мета заняття:

навчальна: формувати вміння систематизувати знання про вправи для розігріву м'язів тіла та психологічної зажатості; навчити застосовувати ці знання, вміння у вокальний тренаж;

розвиваюча: розвинути вміння запам'ятовувати, здійснювати самоконтроль над вивченим матеріалом; розвивати мислення творчої уяви під час співу; розвивати емоційну та волюву сферу – впевнитись у власних силах, вміти володіти собою;

виховна: виховувати цікавість та активність до методики, яка базується на розігріві свого тіла; мотивувати потребу в необхідності психологічного звільнення під час співу.

Тип заняття: формування практичних умінь, знань, навичок.

Метод навчання: словесний та практичний.

Форма заняття: групова.

Обладнання: магнітофон, нотний матеріал, музичний інструмент.

I. Вступна частина

Привітання.

Повідомлення теми та мети заняття.

Очікувані результати: підвищення еластичності м'язів голосового апарату, розігрівання «холодних» м'язів, прискорення кровообігу, насичення тіла киснем, який сприяє підвищенню витривалості при співі; покращення роботи дихальної системи, емоційного стану.

Мотиваційна частина:

- Як звільнити своє тіло від зажатості та зробити свій голос особливо яскравим, а виконання емоційним?

Вихованцям повідомляється, що подані на занятті вправи (м'язові та вокальні) допоможуть швидше розігріти всі м'язи тіла й звільнитися від психологічної скутості.

II. Основна частина

1. Підготовча робота

Продовжуємо знайомство з методикою Panda van Proosij, її перевагами при практичному використанні, теоретичні відомості, анатомічні особливості вправ, наочна демонстрація вправ, де я показую, як правильно робити та який загальний вплив на людину мають такі вправи.

Ця методика, якою користуються у всьому світі, є базою для розігріву всього тіла та голосу. Без перебільшення можна сказати, що вона справді універсальна, бо одночасно є і вокальним методом виховання голосу з цілим комплексом вправ, і вокальними прийомами, дуже улюбленими і вживаними багатьма відомими виконавцями.

Ми аналізуємо побачене та почуте.

2. Практична робота

2.1. Розігрів м'язів усього тіла за вивченими вправами.

2.2. Розігрів м'язів та поетапне додавання певних звуків (вібрація, ммм, ну-і, ну-е, ну-а...).

2.3. Знайомство з новими вправами для розігріву м'язів із використанням у повному обсязі голосового апарату.

2.4. Розслаблення голосового апарату з використанням мовної та голосової фонації (штробас-голос, вібрація-голос, рикання-голос).

2.5. Вокальні вправи для вільного звукоутворення, зниження гунявості, для стимуляції м'язів у робочий стан; вправи, які зводять до мінімуму зусилля і стрес та надають природне обертональне забарвлення голосу.

2.6. І тепер, коли ми налаштували своє тіло, дихання та голосовий апарат, можемо говорити про художньо-образне виконання.

Я вважаю, що художньо-образне виконання твору не може проходити без опори на емоційність та образність. Сама природа музики емоційна, а вокальної тим більше. Спираючись на відповідні асоціації при розучуванні вокального твору (звук політний, світлий, легкий густий, приглушений тощо), ми спрямовуємо увагу на необхідний тембр голосу, необхідний характер, подолання сірого звуку, формування об'ємного звуку, живого, повітряного.

Ваша емоція допомагає співацькому звуку стати більш виразним. Тому ми з вами налаштуємось на необхідний емоційний настрій під час співу, володіючи вже навичками та вміннями.

2.7. Показ пісні «Місто добра», автор С. Тарабарова.

III. Заключна частина

Ми з вами систематизували знання про вправи, які розігрівають м'язи тіла та знімають психологічну зажатість; навчилися застосовувати ці знання, вміння у вокальний тренаж.

Ви здійснювали самоконтроль вивченого матеріалу, що показало вашу впевненість у власних силах.

Під час співу змогли колоритно, виразно показати художньо-образне виконання.

Рефлексія:

- Які вправи для вас були найцікавіші?
- Чи допомогли вправи переосмислити поняття «розспівка»?
- Наскільки змінився ваш психологічний стан після трінажу?

Дякую вам за активну роботу.

Ми і надалі будемо працювати над удосконаленням наших вмінь та навичок.

Список використаних джерел:

1. Комплексна навчальна програма для багатопрофільного гуртка художньо-естетичного напрямку позашкільної освіти (основний рівень, 2 рік навчання) : схвалено пед. радою Хмельницького палацу творчості дітей та юнацтва (протокол № 1 від 29 серп. 2022 р.) ; затверджено наказом Департаменту освіти і науки Хмельницької міської ради від 13 верес. 2024 р. № 11. Хмельницький : ХПТДЮ, 2024. 28 с.
2. Ємельянов В. В. Розвиток голосу. Координація та тренаж : метод. посіб. для викладачів вокалу та хормейстерів / пер. з англ. та наук. ред. М. О. Орлова. Київ : Музична Україна, 2021. 144 с. (Використано для розробки інтонаційно-фонетичних вправ «Зла кішка» та сигналів домовної комунікації).
3. Pirrc С. Спів у тернах: як стати зіркою : практичне керівництво за методикою Speech Level Singing / пер. з англ. О. В. Дмитрієва. Львів : Світ, 2020. 120 с. (Джерело вправ для вільного звукоутворення, згладжування регістрових порогів та зниження гнусавості).
4. Proosdij P. van. Voice & Physique: Supporting choral singing through movement and physical awareness. European Choral Magazine. 2019. No. 3. P. 18–22. (Методична основа для базових вправ із розігріву м'язів тіла та подолання психологічної зажатості за системою Panda van Proosdij).

ЧАРІВНІ ЗВУКИ ОСІНЬОГО ДЖАЗУ

Наталя РУДЬ,
керівник гуртка - методист
Народного художнього колективу хору «Тоніка»
Хмельницького палацу творчості
дітей та юнацтва

*Те, що ми виконуємо, і є саме життя.
Луї Армстронг*

АКТУАЛЬНІСТЬ ПРОЄКТУ

Однією із найважливіших місій педагога, який безпосередньо причетний до формування свідомості сучасної дитини, є заохочення молодого покоління до самореалізації шляхом оволодіння мистецтвом джазової гри та вокальної імпровізації, створення культурно-освітнього осередку для вільного творчого розвитку. Діти мають можливість доторкнутись до цього виду мистецтва.

Актуальність проєкту обумовлюється прагненням:

- ознайомити вихованців з історією виникнення джазу та її особливостями;
- ознайомити із творчістю відомих джазових виконавців;
- розглянути основні стилі джазової музики, їх значення, особливості та історію їх розвитку;
- поєднати з фольклорним мистецтвом та українською піснею;
- відчувати колорит народних українських інструментів;
- дати розуміння вихованцям, що, володіючи неповторною мелодійністю української пісні, маючи інструментальну базу української музики різних регіонів, вони можуть створювати етноджазові вокальні композиції, таким чином зберігають та примножують культуру українського народу.

Широке інформування та знайомство дітей із джазовим мистецтвом, поєднуючи з українською піснею, буде сприяти формуванню їх життєвої позиції та ефективної діяльності на користь майбутнього України.

Проєкт «Чарівні звуки осіннього джазу» був реалізований у Хмельницькому палаці творчості дітей та юнацтва, в класі хорового співу.

МЕТА ПРОЄКТУ

- ознайомити вихованців зі стилями та особливостями джазової музики;
- пробудити пізнавальний інтерес до історії виникнення джазу;
- формувати естетичні смаки та уподобання вихованців, використовуючи базу джазової музики;
- сприяти розвитку творчих здібностей вихованців, бажанню примножувати народні традиції та зберігати національні здобутки;
- формувати в учнів уміння працювати в колективі, здійснювати творчий пошук, навчитися імпровізувати;
- виховувати повагу до світової музичної спадщини, зацікавленість її творами й митцями, збагачувати емоційний досвід вихованців.

ЗАВДАННЯ ПРОЄКТУ

З метою здійснення проєкту всім учасникам хору «Тоніка» запропоновано:

- підготувати вокальні номери на джазову тематику;
- здійснити пошукову роботу щодо підбору інформації та фотоматеріалів, які відповідають заданому стилю;
- тематично оформити клас.

ОЧІКУВАНИЙ РЕЗУЛЬТАТ

- Збагатити духовний світ вихованців красою джазової музики.
- Ознайомити молоде покоління з історією виникнення джазу.
- Ознайомити із творчістю видатних джазових виконавців.
- Ознайомити вихованців із термінологією джазової музики.
- Розглянути основні напрями та інструменти джазу.
- Формувати вміння вихованців спільної роботи в групі.
- Здійснити пошукову роботу.
- Формувати елементи самоорганізації та концентрації уваги на основному.
- Формувати в учнів навички зосередженого слухання музики, сприйняття музичних творів.
- Розкривати красу українських пісень та інструментальної музики в джазовій обробці.
- Формувати в учнів цілісне уявлення про музичну культуру людства.

ХАРАКТЕРИСТИКА ПРОЄКТУ

Тип проєкту: творчий, пошуково-ознайомлювальний.

Мова проєкту: українська.

Термін дії: довготривалий.

Автори розробки проєкту:

1. Керівник гуртка - методист Народного художнього колективу хору «Тоніка», Рудь Наталія Миколаївна.
2. Творча група Народного художнього колективу хору «Тоніка»: Стаднік Олександр, Додь Єлізавета, Назарова Діана, Данілкович Катерина, Микитюк Анастасія, Федорович Мирослава, Кушнір Уляна, Клімова Богдана, Іщак Анастасія, Хабунець Богдан, Рудь Єлізавета, Дмитраш Вероніка.

Керівник проєкту: Рудь Наталя Миколаївна, керівник гуртка - методист Народного художнього колективу хору «Тоніка».

Учасники проєкту:

1. Вихованці Народного художнього колективу хору «Тоніка».
2. Студенти та викладачі Хмельницького музичного коледжу ім. В. Заремби.
3. Гурток ударних інструментів, керівник Данільчук Юрій.
4. Гурток музичний інструмент, баян, акордеон, керівник Завадський Олексій.
5. Працівник палацу творчості Вальков Іван.

ЕТАПИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОЄКТУ

1 етап. Підготовчий

- Керівник ознайомлює дітей з проєктом (тема, мета, пошукова робота).
- Керівник пропонує вихованцям взяти участь у даному проєкті, вислуховує пропозиції дітей щодо їх бачення на задану тему.
- Керівник визначається з охочими взяти участь у проєкті.

2 етап. Організаційний

На даному етапі проводиться розподіл учнів на групи (3 групи).

Відповідно до цього визначаються завдання для кожної групи:

- перша група дітей підбирає текстовий матеріал, вірші відповідно за змістом;
- друга група проводить пошук відеоматеріалів та фото джазового мистецтва на різних сайтах; користуючись програмою Microsoft Office PowerPoint, монтує слайди з музичними записами та відео фрагментами виступів джазових виконавців;

- третя група дітей підбирає та готує художні номери, розробляє сценарій заходу.

3 етап. Дійовий

Кожна група працює над виконанням свого завдання.

Готується відеомонтаж та презентація <http://surl.li/ouhahb> за кожним джазовим стилем.

З метою активного залучення вихованців до реалізації проєкту здійснюється анкетування із таких питань:

- Що означає слово джаз? (це піднесення, хвилювання, збудження. Це музика свободи)
- Що є характерною рисою джазу? (імпровізація, поліритмія, основана на синкопованих ритмах та унікальному комплексі прийомів виконання ритмічної фактури)
- Яка історія виникнення джазу? (вид музичного мистецтва, що виник XIX-XXст. в США (Новий Орлеан) як синтез африканської та європейської культур)
- Хто є королем джазу? (Луї Армстронг)
- Хто королева джазу? (Елла Фіцджеральд)
- Як називаються колективи джазових виконавців? (біг-бенди, джаз-бенди, диксиленди)
- Скільки є видів джазу? (більше 30 видів джазу)

Здійснюється підготовка до підсумкового вечора за темою «Чарівні звуки осіннього джазу»:

- проведення круглого столу між учасниками проєкту;
- активне обговорення знайдених та підготовлених матеріалів;
- кожна група отримує сценарій та чіткий план дій щодо проведення заходу;
- призначення дати загальної репетиції;
- для проведення відповідного рівня заходу на генеральній репетиції вихованці, кожен окремо, показує свій номер;
- під час репетиції керівник усуває недоліки та надає поради щодо підбору музичного супроводу, відеоматеріалу, чітко розподіляє ролі під час заходу;
- підготовка аудиторії – тематичне оздоблення (декорації джазової тематики, фото світових джазових музикантів, вокалістів);
- підготовка запрошення педагогів, учнів та батьків на тематичне свято.

Результатом роботи учасників проєкту є сценарій музичного вечора «Чарівні звуки осіннього джазу» – <http://surl.li/qczwce>

4 етап. Заключний

Проведення творчого вечора – «Чарівні звуки осіннього джазу»

Захід проводиться у святково прибраному хоровому класі палацу творчості дітей та юнацтва, на яке запрошені вихованці хорової студії «Тоніка» та гості.

1. Катерина Данілкович: «Mister Paganini» – <http://surl.li/uiznlm>
2. Юрій Данильчук: «Джаз джем» – <http://surl.li/xqkyib>
3. Єлизавета Додь: «Tea for two» – <http://surl.li/bawccl>
4. Олександр Стаднік: «Привітна» – <http://surl.li/lwsxtp>
5. Поля Рижак: «Golden slumbers» – <http://surl.li/yaspxu>
6. Квартет саксофоністів: «Регтайм кленового листа» – <http://surl.li/tgujzu>
7. Ансамбль: «Рок-н-ролл» – <http://surl.li/nempny>
8. Олексій Завацький: «Waltz Margo» – <http://surl.li/cnvadx>
9. Анастасія Микитюк: «Ain't now way» – <http://surl.li/itbgzj>
10. Олена Толстікова та Юрій Данильчук: «Джаз етюд» – <http://surl.li/yiyihz>

Рефлексія.

Усне інтерв'ю дітей за наслідками участі у проєкті:

1. Що нового ви дізналися із проєкту?
2. Із яким видом джазової музики ви познайомились?
3. Що таке для вас джаз?
4. Наскільки змінилося ваше сприйняття світової музики після проєкту?
5. Які відомі українські джазові композитори та виконавці зробили вклад у розвиток цього виду мистецтва в Україні?
6. Чи подобається вам брати участь у заходах такого плану?
7. Чи допомагали один одному?
8. На наступний день після проведення заходу керівник гуртка збирає за круглим столом учасників проєкту і проводить обговорення та аналіз заходу.

Висновок. Успішна реалізація довготривалого творчого проєкту «Чарівні звуки осіннього джазу» в межах діяльності Народного художнього колективу хору «Тоніка» довела високу ефективність застосування проєктних технологій у позашкільній освіті. Завдяки комплексній пошуковій роботі вихованці ґрунтовно ознайомилися з історичними витоками джазової культури, дослідили ключові еволюційні етапи та розширили термінологічний апарат, вільно оперуючи такими поняттями, як імпровізація, синкопована поліритмія, свінг чи біг-бэнд. Особливу увагу під час теоретичного та практичного етапів було приділено спадщині видатних світових класиків — Луї Армстронга та Еллі Фіцджеральд, що дозволило сформувати в учнів цілісне уявлення про світову музичну культуру людства та закласти міцний фундамент для їхнього естетичного смаку.

Важливим вектором проєкту стало занурення підлітків у самобутній світ вітчизняного джазового мистецтва. На практиці учасники проєкту почули та наочно переконалися, як майстерно можна інтерпретувати українську народну та сучасну пісню за допомогою джазової стилістики. Це дало поштовх до осмислення феномену етноджазу, в якому неповторна національна мелодика, ладова основа українського фольклору та колорит традиційних інструментів органічно поєднуються із сучасною гармонією, відкриваючи безмежний простір для дитячої вокальної імпровізації.

У результаті активної індивідуальної та групової діяльності в учнів та підлітків, залучених до проєкту, проросли перші стійкі паростки глибокого почуття національної гордості за нашу рідну країну, її багатовікові співацькі традиції та унікальне мистецьке коріння. Вихованці прийшли до усвідомлення того, що створення якісних етно-джазових композицій є потужним інструментом культурної дипломатії, який здатний гідно презентувати сучасну Україну на світових майданчиках.

Проєктна діяльність не лише підвищила рівень вокально-виконавських умінь вихованців хору, а й вирішила низку важливих психолого-педагогічних завдань. Використання інноваційних технік розспівування та психофізичного розігріву допомогло дітям подолати внутрішню скутість та зажатість гортані, трансформувавши виконавський стрес у впевненість та яскраву сценічну емоційність. Вихованці повною мірою пройнялися прагненням до творчого самовираження, навчилися тонко відчувати художньо-образний зміст творів, а головне — здобули неоціненні навички самоорганізації та командної взаємодії, спрямованої на примноження і збереження національних культурних здобутків.

Список використаних джерел:

1. Комплексна навчальна програма для багатопрофільного гуртка художньо-естетичного напрямку позашкільної освіти (основний рівень, 2 рік навчання) : схвалено пед. радою Хмельницького палацу творчості дітей та юнацтва (протокол № 1 від 29 серп. 2022 р.) ; затверджено наказом Департаменту освіти і науки Хмельницької міської ради від 13 верес. 2024 р. № 11. Хмельницький : ХПТДЮ, 2024. 28 с.
2. Про позашкільну освіту : Закон України від 22 черв. 2000 р. № 1841-III // Відомості Верховної Ради України. 2000. № 46. Ст. 393.
3. Коверза П. О. Становлення та розвиток джазового виконавства: від витоків до стильового різноманіття. Музичне мистецтво в сучасному дискурсі. 2021. № 4. С. 45–52.
4. Полянський В. А. Світова музична культура: джаз і рок-музика : навч. посіб. для студентів вищих мистецьких навчальних закладів. Київ : КНУКіМ, 2019. 210 с.
5. Симоненко В. С. Українська джазова енциклопедія. Київ : Центрмузінформ, 2008. 156 с.
6. Шаповал Ю. В. Етно-джаз як соціокультурне явище в просторі сучасної української музики. Культура і сучасність. 2023. № 2. С. 89–94.
7. Дрожжина Н. В. Формування вокально-виконавської культури підлітків у класі естрадного співу. Проблеми педагогічних технологій. 2020. Вип. 3. С. 112–118.
8. Ємельянов В. В. Розвиток голосу. Координація та тренаж : метод. посіб. для викладачів вокалу та хормейстерів / пер. з англ. та наук. ред. М. О. Орлова. Київ : Музична Україна, 2021. 144 с.
9. Коновалова І. Ю. Проектна діяльність як чинник творчої самореалізації вихованців дитячих хорових колективів. Мистецька освіта в Україні. 2022. № 5. С. 31–37.
10. Pirgс С. Спів у тернах: як стати зіркою : практичне керівництво за методикою Speech Level Singing / пер. з англ. О. В. Дмитрієва. Львів : Світ, 2020. 120 с.
11. Откидач В. М. Музична естрада: словник термінів та понять. Харків : Точка, 2013. 432 с.
12. Proosdij P. van. Voice & Physique: Supporting choral singing through movement and physical awareness. European Choral Magazine. 2019. No. 3. P. 18–22.

РОБОТА НАД ОСНОВАМИ ПОСТАНОВКИ ПРИ ГРІ НА СКРИПЦІ

Тетяна КОВАЛЬОВА,
керівник гуртка «Музичний інструмент скрипка»
Хмельницького палацу творчості дітей та юнацтва

Мета заняття:

Навчальна: Досягти правильного розподілу смичка при виконанні творів. Домогтися звільнення м'язів усього тіла при грі на скрипці, м'якого плавного з'єднання струн. Домогтися чистоти інтонації при грі творів.

Розвивальна: Розвивати виконавські навички та вміння, музично-творчі розумові здібності, різні компоненти музикального слуху.

Виховна: виховання музичного смаку, осмислене ставлення та любов до інструментальних творів.

Тип заняття: урок формування умінь і навичок.

Обладнання: скрипка, пюпітр, нотний матеріал.

Хід заняття:

I. Вступна частина

- Організаційний момент
- Повідомлення теми та мети заняття
- Визначення завдань заняття (підготовка ігрового апарату до виконання творів, програвання вправ на відкритих струнах, робота над правильною зміною струн, контроль положення плеча і ліктя правої руки, якісне виконання творів)
- Розігрування на творах для відкритих струн («Кошенята», «Лисичка», «Як у нашого кота», «Півник», «Друзі, скрипка і я», «Кізонька»).
- Українська народні пісні («Сонечко», «Печу, печу хлібчик», «Ой, дзвони дзвонять», дитяча пісенька «Котик»)
- Розучування нового твору. Українська народна пісня «Лисичка».

II. Основна частина

1. Зараз я проілюструю твір «Сонечко».

Визнач, будь ласка, розмір твору, тональність. Після цього ми просольфеджуємо його. Тепер ти виконуєш твір, а я слідкуватиму за правильною постановкою пальців лівої руки, правильним виконанням штриха *detache*, розподілом смичка.

2. Тепер переходимо до твору «Печу, печу хлібчик».

Будь ласка, визнач розмір твору, тональність та просольфеджуй твір. Ми продовжуємо відпрацьовувати штрих *detache*. Під час паузи підготовлювати наступний звук, слідкувати за правильним розподілом смичка (почергово біля кінця смичка або біля колодочки).

3. «Ой, дзвони дзвонять».

Визначаємо розмір твору, тональність і сольфеджуємо. Продовжуємо відпрацьовувати штрих *detache*, розподіл смичка.

4. Дитяча пісенька «Котик».

Визначаємо розмір твору, тональність і сольфеджуємо. Продовжуємо відпрацьовувати штрих *detache* на цілий смичок. Відпрацьовуємо з'єднання струни *ре* та *ля*.

5. Розучування нового твору. Українська народна пісня «Лисичка».

Ілюстрація твору педагогом. Визначаємо розмір твору, тональність і сольфеджуємо. Обговорюємо виконавські прийоми. Розпочинаємо розучування твору.

III. Заключна частина (підбивання підсумків заняття)

- обговорення з вихованкою обсягу роботи, перелік проблемних місць, напрямок домашньої роботи;
- аналіз роботи вихованки на занятті (оцінка уваги, працьовитості, сконцентрованості, емоційності);
- конкретизація домашнього завдання.

Список використаних джерел:

1. Гоноболін О. Юним скрипалям: П'єски для діточок. Gonobolin Art, 2014. 20 с.
2. Музична школа: вип. 29. Скрипкові ансамблі для різних класів Київ : Менеджмент-XXI, 2011. 56 с.
3. Плахцінська Н. Музична абетка для маленьких скрипалів: навч. пос. 1- 2кл. Тернопіль : Богдан, 2013. 64 с.
4. Плахцінська Н. Перші нотки скрипаля: 100 п'єс у першій позиції. Вінниця : Нова книга, 2017. 80 с.

ВИВЧЕННЯ РИТМІВ РІЗНИХ ЖАНРІВ. РОЗБІР РИТМУ НА УДАРНІЙ УСТАНОВЦІ

Юрій ДАНИЛЬЧУК,
керівник гуртка «Ударні інструменти»
Хмельницького палацу творчості дітей та юнацтва

Мета:

навчальна: вивчити новий музичний розмір (12/8), навчитися грати акомпанемент у новому стилі, відпрацювати навички виконання, що характерні для конкретного жанру музики;

розвивальна: розвивати нові координаційні зв'язки, поліритмію та контроль інструменту в новому жанрі та розмір; розвивати музичний смак;

виховна: формувати музичні цінності та смак, розуміння особливості вивчення нових жанрів для розвитку музичного мислення та інструментального досвіду.

Формування компетентностей:

- здоров'язбережувальна: навчати відповідального ставлення до свого здоров'я через опрацювання правильного (технічно) виконання ритму; гра розслаблено та без зусиль, що не призводять до проблем зі здоров'ям;
- спілкування державною мовою;
- пізнавальна, практична, творча й соціальна компетентності;
- навчання упродовж життя.

Тип заняття: формування практичних умінь та навичок.

Методи і методичні прийоми: словесні: бесіда, розповідь, пояснення; наочні: демонстрування; практичні: гра на ударній установці.

Матеріали та обладнання: метроном, ноти, музичний інструмент (ударна установка), пюпітр.

Хід заняття:

I. Вступна частина

Вітання.

Перевірка інструменту. Налаштування під учня.

Повідомлення теми та мети заняття, очікуваних результатів.

Розігрів та розминка.

Вправи на розігрів ніг, загальні технічні вправи на ударній установці для розминки.

Гра вправ на координацію.

II. Основна частина

- Розбір (нагадування) розміру 12/8, специфіка та особливість.
- Пояснення жанрових особливостей цього розміру. Блюз – як основний жанр гри в розмірі 12/8.
- Розбір базового блюзового ритму. Розписування в нотах.
- Демонстрація ритму педагогом.
- Аналіз та обговорення з учнем поданого матеріалу.
- Гра учнем ритму в повільному темпі.
- Аналіз помилок при виконанні. Обговорення та виправлення.
- Повторна гра ритму в повільному темпі.
- Фіксація гри. Повторення ритму без зупинок.
- Продовження уроку. Гра ритму, змінюючи елементи установки (гра ведучою рукою не в хет, а в райд тарілку).
- Перевірка та аналіз динаміки виконання: щоб елементи установки не були голоснішими чи тихішими під час гри.
- Повторне виконання ритму з переходами між елементами установки (хет/райд) та гра акцентів у тарілку креш та сплеш.

Фізкультхвилинка.

Відпочинок. Декілька хвилин відпочинок від гри. Розслаблення.

- Пояснення педагогом особливостей акомпанементу, синкоп та обігрування даного ритму в музиці. Демонстрація декількох варіантів обігрування.
- Гра учнем першого варіанту обігрування. Гост ноти, хет, райд. Гра синкоп.
- Аналіз зіграного та робота над помилками. Повторення.
- Гра вихованцем другого варіанту обігрування. Бас барабан і томи.
- Аналіз зіграного та робота над помилками.
- Обігрування вивченого. Спроба комбінування вивчених елементів.

III. Підсумок заняття

Отже, на сьогоднішньому занятті ми повторили та засвоїли гру в розмірі 12/8. Вивчили основний жанр, у якому використовується цей розмір – блюз. Навчилися грати базовий блюзовий ритм, опрацювали нові механіки гри та елементи обігрування акцентів і синкоп.

У вихованця сформувалися нові навички гри на ударній установці, напрацьовано координаційні зв'язки та навчився грати в новому стилі. Відтепер він знає й вміє грати базовий блюзовий ритм та акомпанувати в розмірі 12/8.

На наступному занятті ми повторимо засвоєний матеріал, вивчимо нові елементи та будемо грати ці ритми із метрономом. Після чого можна буде вивчати пісню у жанрі блюз й гру під запис.

Домашнім завданням буде прослуховування композицій у розмірі 12/8 та повторення (за можливості) вивченого на занятті матеріалу.

Дякую! До наступного заняття!

ВІДЕОПРОЄКТ «СПІВАЙ, МОЯ БАНДУРО, СПІВАЙ!»

**Ідея Анни Авдєєвої
Сценарій Анни Авдєєвої
Ведучі: Анна Авдєєва, Марічка Горбей**

Мета проєкту:

Створення умов для виховання високих моральних якостей; формування громадянина та патріота з активною життєвою позицією; пропаганда системи етичних норм без насильства, правил поведінки, що склалися у суспільстві на основі традиційних духовних і культурних цінностей та уявлень про добро, честь, гідність; утвердження духовності, моральності та формування загальнолюдських цінностей.

Завдання проєкту:

- пропагувати загальнолюдські цінності серед широкого загалу ровесників;
- сприяти формуванню уявлень про добро і зло;
- сприяти подоланню будь-яких форм насильства щодо людей;
- прищеплювати любов до рідної землі, української мови, української пісні;
- виховуватися на кращих зразках української музики та поезії;
- сприяти розвитку світогляду вихованців;
- виховувати особистість з активною життєвою позицією.

Опис проєкту

Ми – проти насильства!

Наш відеопроєкт – це обговорення історичних сторінок, про які далеко не всі знають, про любов до української музики та пісні, у якій правда, а ще – про страшні уроки української історії, на яких ми дізнаємося, яка ціна цієї правди.

Буремні події в нашій країні пробудили цікавість дітей до історії своєї Батьківщини, особливо до невідомих раніше історичних подій. Нас зацікавив 1930 рік, а саме «справа кобзарів», у якій і на сьогодні більше питань, ніж відповідей. Але одне зрозуміло: радянська влада люто ненавиділа українськість, жорстоко розправлялася з тими, хто ідентифікував себе українцем і намагався донести українську музику, пісню, мову та героїчну історію України до широкого загалу.

Цільовою аудиторією проєкту є лідери учнівського самоврядування, учні закладів освіти, а також люди, яким небайдуже майбутнє нашої країни, які цікавляться історією минулих поколінь борців за свободу і незалежність України, які мріють про світле майбутнє українських дітей.

Фактичні досягнення

Ми вважаємо наш проєкт надзвичайно важливим. Він діє вже не тільки у нашому місті, адже наш відеоролик є в мережі Інтернет (у нашій творчій студії в Ютубі <https://studio.youtube.com/channel/UCUQUEe67lwPtgcvoCM6syLQ/videos> - відеоканал ЮЖ в ЮТУБІ), на сторінці «Нова генерація міста» у Фейсбуці, і ми бачимо, що його переглядають, дехто ділиться своїми враженнями... Нам приємно, що наші однолітки не бояться говорити про свої патріотичні погляди, вільно висловлюють свої думки на папері. А проєкти такої спрямованості, як наш, допомагають підліткам знайти своє місце в суспільстві, усвідомити свої можливості, спонукають замислитися про свою ідентифікацію.

Так, ми щиро ділимося своїми напрацюваннями: сценаріями, відеофільмами з однолітками. Та найголовніше, нашим проєктом ми показуємо, що жити треба в своїй країні, працювати треба на благо своєї країни, любити треба свою рідну країну.

Знаходячись у суспільстві патріотично налаштованих активних людей, яких у нашому оточенні щоразу більше, ми впевнюємося, що в Україні попереду світле майбутнє! Сучасна молодь – чудове насіння для майбутнього добробуту нашої країни. А наше завдання – підготувати сприятливий ґрунт для його розвитку, тобто виховувати патріотичний настрій своїх ровесників, поширювати такі погляди в середовищі підлітків, пропагувати загальнолюдські цінності серед широкого загалу ровесників, слухати українське, говорити українською, співати українською.

Соціальне значення та післядія проєкту

Хто не пам'ятає своєї історії, приречений пережити її заново!

Ми прагнемо «розбудити» в однолітків патріотичне мислення, спонукати їх думати глобально і водночас усвідомлювати важливість кожного з нас для майбутнього України.

Сценарій тематичної відеопрограми «Співай, моя бандуро, співай!»

Кадри з фільму «Назар Стодоля»

Вед.1: (обіймає бандуру, грає)

Бандура - це сила українського народу. Сама по собі бандура - це український народний інструмент, який складається з корпусу, грифу та струн. Чи є бандура просто інструментом, чи все ж таки це щось більше?

Вед.2: В кожній її струні захована історія, боротьба та велич української нації. До речі, в бандури їх цілих 58 !!! І не дарма їх так багато, оскільки уже безлічі поколінь вони передають усю суть душі українського волелюбного народу. Струни розкривають усі наші почуття.

Вед.1: Проте бандура та її струни не можуть зробити цього самостійно, тому справжнього сенсу бандурі надають бандуристи. Або кобзарі, які грали на пращурах бандури, кобзах, понад 100 років тому.

Вед.2: Сучасні бандуристи та тодішні кобзарі схожі спільною метою - збереження України, як незалежної та самостійної держави з її законами, культурою, традиціями, музикою та мовою. Але найголовніша мета як у бандуристів, так і в кобзарів є збереження української пісні.

Звучить пісня «Взяв би я бандуру».

Якщо бандуристи - це більш сучасні музиканти, які виконують твори на бандурі, то хто ж такі кобзарі?

Вед.1: Кобзарями називали сліпих музик, які виконували історичні пісні, думи та релігійні переспіви із музичним супроводом кобзи. Кобза - це давній пращур бандури, щоправда, кобза мала близько 12 струн, але це не заважало кобзарям вигравати на кобзі близькі українському народові пісні, балади та псалми. До речі, саме за це народ любив та шанував кобзарів. Саме в кобзарських піснях люди знаходили щось особливе для себе.

Кадр з фільму

Вед.2: Здавалося, усе добре: народ любить та шанує кобзарів, проте ті самі кобзарі були, як кістка в горлі, радянській владі. Що зробили сліпі музики владі СРСР? Страшне питання. А ще жахливіша відповідь на нього!

Вед.1: Більшовики називали кобзарів "невиправним націоналістичним елементом". Вони вишукувати кобзарів та розстрілювали їх на місці або ж відправляли в концтабори, катували і зводили в могилу. Коли ж винищити кобзарів у такий спосіб не вдалось, більшовики змінили тактику. Влада СРСР випускає аж 4 постанови: «Про заборону жебрацтва», «Про обов'язкову реєстрацію музичних інструментів у відділах міліції та НКВС»(народний комісаріат внутрішніх справ), «Про затвердження репертуару в установах НКО» (народного комісаріату освіти), «Положення про індивідуальну та колективну музико-виконавчу діяльність».

Назви постанов - фото

Вед.2: Тепер кобзарів, які підпадали під всі ці постанови, як злісні порушники «совецьких» законів, закривали в холодних камерах без їжі та води. Проте усі ці знущання не можна повірнити із жахом, який пережили народні музики у 1930 році.

Вед.1: Цю операцію радянська влада готувала не один рік через те, що нав'язати радянський репертуар носіям історії України не вдалось. Вони вирішили організувати пастку...

Фото

На початку грудня 1930 року в Харківському оперному театрі відбувся З'їзд народних співців Радянської України, куди з усієї країни було зведено 337 делегатів.

Фото кобзарів-учасників з'їзду

Кобзарям повідомили, що основна причина з'їзду - питання активного залучення народних співців до соціалістичного будівництва, відхід від виконавських традицій і визначення нових ідеологічних пріоритетів.

Вед.2: Проте, насправді усе було інакше... Коли ж кобзарі прибули до опери, з'їзд, або краще назвати це виставою, відбувся, але після почалася кривава розправа.

Кадр з фільму

Незрячих співців запхали у вагони й вивезли до лісосмуги. А далі, достеменно не відомо, оскільки радянська влада вміла замітати сліди своїх злочинів.

Вед.1: Існують дві версії розвитку подій...

Кадр з фільму

Перша - це те, що НКВС розстріляв усіх кобзарів, а кобзи спалили поруч. ...

І інша версія, що кобзарів відправили у табір.

В архівах колишнього НКВС-КДБ (комітет державної безпеки) дослідники кобзарського мистецтва не можуть знайти документального підтвердження цієї події. Факти цих подій зафіксували лише з вуст живих свідків, більшість з яких погодились свідчити про трагедію лише тоді, коли Україна стала незалежною.

Вед.2: Але в деяких джерелах інформацію про цю подію все ж можна знайти.

Фото

У книжці про Голодомор 1932—1933 років «Жнива скорботи» американського вченого Роберта Конквеста згадується: «Це "небажане явище" тепер було придушено. Кобзарів скликали на з'їзд і, зібравши їх там усіх разом, заарештували. За наявними відомостями, багатьох із них розстріляли — в цьому була своя логіка, бо від них було мало користі в таборах примусової праці».

Вед.1: Також про це писали у книжці спогадів російського емігранта Шостаковича:

Фото

«У середині 30-х років було проголошено Перший всеукраїнський конгрес лірників та бандуристів, і всі народні співці змушені були разом збиратися і дискутувати про своє майбутнє». «Вони приїхали на конгрес з усієї України, із маленьких забутих сіл. Було кількасот їх присутніми на конгресі. Це був живий музей, жива історія України, всі її пісні, її музика, її поезія, і ось майже всіх їх застрелили, майже всі ці жалібні співці були вбиті».

Вед.2: Ця подія - трагічна сторінка історії України.

Вед.1: Особисто для мене, як для людини, яка грає на бандурі майже 7 років, дізнатися про цю подію було жахливо і болісно. Мені важко усвідомити, що менш як 100 років тому за творчість, за бажання прославляти історію своєї країни розстрілювали ...

Кадр з фільму

Мені важко уявити, як можна цілитися у сліпого, майже немічного, музиканта і врешті решт натиснути на курок, як можна знищити музичний інструмент, як можна забути українські народні пісні, в яких душа моєї країни.

Кадр з фільму

Вед.1: Бандуро, люба сестро моя, ти жива, ти звучиш, ти змушуєш замислюватися. Ти жива історія, мелодійна і милозвучна.

Співай, моя бандуро, співай!

Грає на бандурі

Титри:

Ідея Анни Авдєєвої

Сценарій Анни Авдєєвої

Режисер Ольга Валькова

Ведучі: Анна Авдєєва та Марія Горбей

У програмі використані кадри з фільмів:

<https://euro.kharkiv.ua/rozstrilyanyj-zyizd-kobzarivzabuta-tr/> - Розстріляний з'їзд кобзарів.

Список використаних джерел:

1. Конквест Р. Жнива скорботи: радянська колективізація і голодомор / пер. з англ. Н. Волошинович, З. Корабліної, А. Юркевича. Київ : Либідь, 1993. 384 с.
2. Розстріляний з'їзд кобзарів: забута трагедія. Харків EURO. URL: <https://euro.kharkiv.ua/rozstrilyanyj-zyizd-kobzarivzabuta-tr/> (дата звернення: 28.05.2026).
3. Забута трагедія. Розстріляний з'їзд кобзарів: списки, імена, документи. Artefact. URL: <https://artefact.org.ua/history/zabuta-tragediya-rozstrilyaniy-z-yizd-kobzariv-spiski-imena-dokumenty.html> (дата звернення: 28.05.2026).
4. Шостакович Д. Свідчення: Спогади Дмитра Шостаковича / за ред. С. Волкова. Київ : Музична Україна, 2021. 320 с. (Або: Свідчення: мемуари Дмитра Шостаковича [Електронний ресурс] // YouTube. URL: https://youtu.be/wxeg9_tFSnU (дата звернення: 28.05.2026)).

ТВОРЧИЙ ПРОЄКТ «НЕСИ, ҐАЗДО, ДІДУХ В ХАТУ...»

Лідерський вертеп

Спільний проєкт вихованців Зразкового художнього колективу гуртка «Я-лідер» ХОЦНТТУМ, Народного художнього колективу прес-клубу «Юний журналіст» та ради вихованців ХПТДЮ, недільної школи парафії архистратига Михаїла УГКЦ

Актуальність проєкту

Патріотизм – одне з найглибших людських почуттів. Як правило, це поняття розуміють як відданість і любов до Батьківщини, до свого народу, гордість за їхнє минуле й сьогодення, готовність до її захисту.

Невіддільною частиною патріотизму є національна свідомість.

Національна свідомість – це сукупність соціальних, економічних, політичних, моральних, етичних, філософських, релігійних поглядів, норм поведінки, звичаїв і традицій, ціннісних орієнтацій та ідеалів, в яких виявляються особливості життєдіяльності нації.

«Світова історія поставила хрест на могилі багатьох народів, які були безхребетні, роз'єднані всередині, слабкі назовні та не хотіли чи не вміли боротися за своє місце під сонцем... Нам потрібно позбутися усіх негативних прикмет, набутих у довгій недержавній житті. Нам треба здобути нові, творчі прикмети, які знаменують нації здобитчиків, а не стояти в маразмі етнографічною масою. В іншому випадку наша Батьківщина стане колонією чужих народів, як це було дуже часто протягом нашої історії».

Ці слова нашого земляка Якова Гальчевського (Якуба Войнаровського) на псевдо ОРЕЛ – військового діяча, активного учасника повстанського руху в Україні, громадського діяча, вчителя, письменника, повстанського отамана на Поділлі, полковника армії УНР – має знати кожний, хто ідентифікує себе громадянином України, українцем.

Мета проєкту: виховувати національну свідомість юних українців; любов і шану до батька і матері, родичів, своїх предків, рідної природи, землі, рідної мови, культури, народу; пошану до його історичного минулого, національних традицій, звичаїв.

Завдання проєкту:

- сприяти глибокому усвідомленню своєї національної приналежності, єдності з представниками своєї нації;
- виховувати шану до історичної спадщини свого народу, українських національних традицій і звичаїв;
- вести активну діяльність з метою розвитку рідної культури, мистецтва, підвищення духовності і добробуту всіх українців.

Опис проєкту

Цінність даного проєкту в тому, що від сценарію до останнього штриха в кожному костюмі – це плоди фантазії, пошуків та творчості учасників проєкту, а ще в тому, що діти різного віку, з різних закладів освіти перезнайомилися, подружилися і на неймовірному позитиві виступили перед лідерами учнівського самоврядування ХТГ, педагогами-організаторами (на семінарі «Інноваційні підходи до формування національно-патріотичних цінностей»), пораненими воїнами-захисниками у військовому шпиталі і парафією архистратига Михаїла УГКЦ.

Різдвяний вертеп традиційно об'єднав артистів і глядачів в одну міцну та дружну родину, яка пам'ятає й шанує українські народні традиції, любить українські колядки та щедрівки, вміє святкувати і вдячна нашим воїнам-захисникам за можливість ось так збиратися, ділитися позитивними емоціями. Ще вчора зовсім не знайомі діти з різних освітніх закладів міста перезнайомилися і стали справжніми друзями, адже мали на меті підняти настрій всім, хто прийшов на свято. Щирі обійми, пляцок з маком та горішками, яким хлібосольні ґазда та ґаздиня пригощали всіх присутніх, смачні канапки, печиво, цукерки і гарячий чай запам'ятаються надовго. А ще – залишаться в пам'яті звертання: «Дякую, сестро!», «Матусю, зустрінемося!», «Козаки, ви справжні!», «Пастушки, ми з вами!». Адже ролі не просто відігравалися – в них вживалися. Згадаються колись репетиції, робота над костюмами (пошуки матеріалів, поколоті пальці всі в блискітках і клею, булавки, які гнуться і ламаються) виключно з однією метою: у наш нелегкий час створити святкову атмосферу українського вертепу.

Фактичні досягнення

Ми усвідомлюємо, що у формуванні національних цінностей визначну роль можуть і мають відігравати засоби народознавства (усна народна творчість, музика, обряди, навколишня природа, домашній побут, національні символи тощо), що народна культура охоплює матеріальну й духовну культуру: народне мистецтво (фольклор, музика, танці), народну мораль, основу якої становлять совість, честь, правдивість, скромність, що, як ніколи раніше, актуальним сьогодні є принцип родинного співжиття, який ґрунтується на дбайливому родинному ставленні до дитини, на плеканні її духовного світу шляхом передачі родинних традицій як у сприйманні народної культури, так і в практичному прилученні до виготовлення речей домашнього вжитку, а можливо, й мистецьких цінностей.

Сьогодні ми маємо звернутися до тих духовних цінностей, які завжди несли в собі реальний зміст: мова, фольклор, традиції, звичаї, обряди, культура. Саме тому наш вертеп створив атмосферу свята для всіх, хто був із нами.

Сценарій

«Неси, ґаздо, дідух в хату»

Дійові особи:

Ведуча 1- Ілона

Ведуча 2 - Єва

ґазда (господар) - Максим

ґаздиня (господиня) - Соня

Невістка - Аля

Діти (хлопчик і дівчинка): Аня, Поліна, Настя

Пастушки (два): Віка, Оля

Козаки (три): Андрій, Марічка, Матвій, Ярослав, Макар

Князі (три): Кирил А., Назар (Артем), Артем

Жид - Кирил, Тимофій

Коза - Лера

Чорт (два): Маріна, Влад

Ангели (два): Марина, Христина.

Ведучий 1: Зі святом величним, зі святом урочистим

Вас вітаємо нині ми в Україні!

З ним приходить радість в кожную хату - всюди,

Як в часи минулі знов святкують люди.

Ведучий 2: Святкують, радіють, що Христос родився
Що в яслах на сні Він для нас явився.
В святковий цей вечір, в щасливу годину
Вітаємо старших, молодих – усю нашу родину – Україну!

Заходять Господар і Господиня, Невістка.

Господиня: Давай-но, невісточко, накриваймо на стіл.

Невістка: Так, мамо, вже все готове (ставить макітру, поправляє скатертину і серветки).

Господиня: Неси, газдо, дідух в хату,
До куті будем сідати.

Господар: Ставлю, ставлю дідух на покуті,
Сіном стола накривай-но
Із родиною гарно-ладно
До вечероньки сідаймо.

Господиня звертається до дітей, що є у хаті:

Господиня: Помолись на Образ, доню, за батька, матір, родину і всю Україну.

Всі читають «Отче наш»

Донька: А я у Господа вимолю для України добру долю!

Всі перехрестилися, сіли, Господар засвічує свічку

Донька: А я попрошу Господа, щоб всі хлопці і дівчата – наші захисники – повернулися додому живими та неушкодженими, і щоб всі люди повернулися до рідних домівок якнайшвидше.

Господар: Дай, Боже, Різдво відсвяткувати й у здоров'ї та щасті другого дочекати!

Господиня: Щасливі будьте всі сьогодні й навіки!

Невістка: Маленькі, старші й молоді – усі: батьки й діти.

У шибку стукає пастушок.

Пастушок: Агов! Господарю! Чи пустите вертеп у хату?

Господар: Пустимо, заходьте!

Заходить вертеп з колядою «Добрий вечір тобі, пане господарю...»

Пастушок 1: Добрий вечір! Мир в цій хаті! Ми пастушки небагаті!

Прийшли сьогодні у вашу господу,
Щоб розказати про нашу пригоду.

Пастушок 2: Гуртом в степу ягняток пасли, втомилися, позасинали,
Та раптом зоря засіяла, і Ангели заспівали.

Пастушок 1: Полинули ніжні дзвони попід небесами,
Опустились херувими і стали поміж нами.

Янгол: Не бійтесь, люди чесні,
Ми до вас, посли небесні
Принесли радісну новину,
Що народилась дивная дитина
Ісусиком Його щаслива мати нарекла
І у пелени вбогі сповила.

Янголятко: Благословенна будь, ота хвилино!
Уважні будьте! Радісна новина!
Месія ваш сьогодні народився,
З Марії - Діви нині воплотився.

Янгол : Дивіться – он зірка його палає. Він нас в ясині - яслах дожидає. Віками ви терпіли злу неволю, І ось Господь послав вам добру долю. Ви віднайдете скоро ключ до щастя. Радійте! Вам добром за зло воздасться. Отож, мерщій ідіть! Пора рушати. У Вифлеєм! Месію привітати.

Колядка «По всьому світу стала новина»

Пастушок 1: Ми всі разом поставали, хто що мав з собою взяли.

Пастушок 2: Я поніс для Ісусика пару ягнят.

Пастушок 1: А я поніс Ісусові пару голуб'ят.

Пастушок 2: А ще я для Ісусика сопілку маю
І для спасителя в дуду заграю.

Колядка «Небо і земля»

Козак 1: Чолом тобі, Господарю, чолом, добрі люди!
Кругом радість, дзвони, співи, веселість усуди.

Козак 2: У далекім Вифлеємі, у вертепі на сніні,
Ісус Христос народився у бідній ясині.

Козак 3: Ми мандруєм з-за порогів, зі славетної Січі,
Щоб вітати Дитя Боже Різдвяної ночі.

Козак 1: Розступись, чесний народе, князі ідуть до господи.

Колядка «Во Вифлеємі нині новина»

Князь Володимир: Слава Богу! Людям мир!
Я є князь Володимир, що державу боронив
Русь-Україну охрестив!

Князь 2: Я – князь Данило, з Галича мандрую,
Хоругву, злотом шиту, Ісусу подарую!

Гетьман: А я – гетьман Землі української – Богдан,
Несу Ісусові в дар славу,
Котру здобув народ в тяжкій борні
За незалежну, самостійну соборну державу!

Троє разом: Впадем до ніг Спасителя народу!
Ісусе, дай нам силу, розум, єдність.
Щоб і нині ми відстояли свободу,
І відродилась честь і гідність українського народу.

Пастушки: Рушаймо разом у Вифлеєм!
Дари й молитви Богу віднесем!

Заходить жид із козою.

Жид: Зачекайте, християни на веселого жида.
Я лише козу продам, піду з вами в Божий храм!

Козак: А хто її купить? В тебе не коза, а шкапа, та й до того ще й ледача!

Жид: Не ображай мені козу, бо зараз хату рознесу!

Пастух: Та у тебе коза вкрадена, а не куплена,
Ще й по боках облуплена!

Жид: Неправда твоя, козаче! Моя коза ще добре скаче!

Коза дригає ногами, бекає, пританцьовуючи.

Господар: Може, купимо Козу, господине? Буде молоко для дитини?

Господиня: Скільки ціниш за Козу?

Жид: Мірку гречки Коза коштує, бо копитами танцює, сам бачив!

Господар: Буду купувати!

Жид: Ще й мішок вівса й ячменю і долярів повну жменю.

Господар: Ох, як дорого! Де я візьму тобі долярів? Маю лише гривні дрібязкові!

Жид: Бог з тобою! Думаю, сторгуємося і з Козою розцілуємося.

Господиня сипле в мішок жида зерно, господар дає гроші, жид цілує козу.

Господиня: Йдіть-но, діти, колядувати і кізоньку забавляти!

Діти співають «Де коза ходить»

Господиня: Ну й коза, жидова душа, певно, з чортом знається?

Забігає Чорт.

Чорт: Не тільки знається, та ще й родичається!

Чорт танцює з Козою.

Господиня: Сядь, козулю, на припічку. Сховайся, Чорте, у запічку.

Дамо пампух скуштувати, ложку з куті облизати.

Коза: А я буду сама частуватись, пампушками пригощатись. А ти, Чорте, після мене можеш облизатись.

Чорт: А я кутю всю з'їм, а тобі лиш дам макогін...

Чорт з Козою б'ються, не можуть поділитися.

Господиня: Геть, Коза і Чорт рогатий! Забирайтесь мені з хати!

Господиня віником проганяє Чорта і Козу з хати.

Господиня: Добре нам з Козою, з Чортом жартувати, а тепер пора всіх повиншувати.

Дитина 1: Ми ще раз всіх вітаєм, цілуєм, міцно обнімаєм. І хай цей вечір пам'ятається: Ісус Христос рождається!

Дитина 2 звертається до громади.

Дитина 2: Щоб ще не раз ви нас чекали, щоб не раз ми святкували! І хай ця радість пам'ятається: Ісус Христос рождається!

Господар: Хай виростають діти, летять в широкий світ. А старші живуть довго ще многа літ!

Всі співають «Многая літа»

Ангел: А мені пора прощатись, у небеса підніматись. Щоб Бога сповістити, що в Україні є чемні, розумні, вірні святій церкві діти.

Янголятко: Слава Ісусу Христу!

Всі: Слава навіки!

Козаки: Слава Україні!

Всі: Героям слава!

НАШИМ МАЙБУТНІМ СПІВАВТОРАМ

Як і у кожного креативного педагога, у вас, безсумнівно, виникає безліч цікавих ідей та думок, які ви крок за кроком утілюєте в педагогічну працю: навчаєте, виховуєте, розвиваєте, впроваджуєте, формуєте. У вас є свій індивідуальний стиль проведення уроку, навчального заняття чи виховного заходу, крутецька освітня ідея, цінний досвід, перевірений часом, своя особлива манера спілкування з дітьми... Тобто, все те, що робить вас справжніми майстрами своєї справи. То ж поділіться своїм досвідом з колегами!

Вимоги до публікації:

- опишіть родзинки свого педагогічного досвіду/ ефективну методику чи навчальний прийом/ цікаву розробку навчального заняття чи виховного заходу;
- матеріал публікації має бути таким, що відповідає чинним програмам та може використовуватися у закладах освіти, інноваційним та актуальним;
- обсяг – до 3-х друкованих сторінок формату А4, шрифт Times New Roman, кегель 14 пт, 1 міжрядковий інтервал;
- додайте окремим файлом кілька світлин чи графічних зображень гарної якості в форматах JPG або PNG ;
- мультимедійний контент (презентації, відео, сценарії/розробки, які великі за обсягом) розмістіть на власному Google-диску, надайте спільний доступ та додайте посилання до публікації;
- обов'язково додайте відповідно оформлений список використаних джерел (приклад оформлення: <https://drive.google.com/file/d/1fib0yABba-SM3EILE2BJ5fcWqbAXeOwj/view?usp=sharing>)
- перевірте матеріал на наявність орфографічних, пунктуаційних, стилістичних помилок;
- не забудьте вказати свої дані (прізвище, ім'я, повну назву закладу освіти, посаду та особистий номер телефону), додайте своє фото в форматах JPG або PNG;
- надішліть матеріали за адресою: khmcenterteachers@gmail.com (обов'язково з поміткою «Для газети») до 20 числа кожного місяця.

До публікації НЕ ПРИЙМАЮТЬСЯ матеріали, що містять ознаки плагіату, не відповідають вимогам щодо обсягу та формату, матеріали, що містять помилки. Ми поважаємо авторські права, тому просимо дотримуватися академічної доброчесності.

З питань розміщення матеріалів звертатися за тел. [+38 \(097\) 4004907](tel:+380974004907), [+38 \(097\) 2092791](tel:+380972092791)

Ел. пошта: khmcenterteachers@gmail.com

- Головний редактор**
- Оксана РАТУШНЯК**
- Редактор**
- Вікторія СТАНЕЦЬКА**
- _____

Редакція залишає за собою право редагувати отримані матеріали, повертати їх авторам у разі невідповідності вимогам до публікації або виявлення академічної недоброчесності та не несе відповідальності за їх зміст.

ОСВІТНІЙ ФОКУС

<https://www.facebook.com/@khmcenterteachers2021.khm>

м. Хмельницький, вул. Свободи, 2/1
[+38 \(097\) 400-49-07](tel:+380974004907)

khmcenterteachers@gmail.com

khmcenterteachers@gmail.com